

Procés de transició del batxillerat a la universitat: factors d'èxit

Equip de Recerca TRALS
Coord. Dr. Sebastián Rodríguez Espinar

Primera edició: Enero 2002

Edició: Equipo TRALS. Universitat de Barcelona

Pg. Vall d'Hebron, 171 (Campus de Mundet) - 08035 Barcelona

Tel. (+34) 934 035 209; trals@ub.edu

Esta obra está sujeta a la licencia Creative Commons 3.0
de Reconocimiento-NoComercial-SinObrasDerivadas.

Podéis consultar la licencia completa en:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca>

Rodríguez, S. (coord.), Álvarez, M., Dorio, I., Figuera, P., Torrado, M i Fita, E. (2002). Procés de transició del batxillerat a la universitat: factors d'èxit.

URI:

Depósito Legal:

ÍNDEX

▣ Introducció	4
▣ Disseny de la investigació	5
▣ Estudi de seguiment del procés de transició LOGSE- UNIVERSITAT DE BARCELONA	7
Inici dels estudis universitaris	7
Característiques de la mostra	12
Un aprofundiment sobre el rendiment previ	16
Elecció dels estudis universitaris	18
Percepcions/creences sobre el estudis universitaris i el procés d'elecció	21
L'accés a la universitat: el gènere i el centre de secundària com a factors	22
Explicatius del tipus d'estudis escollits	22
Preparació i planificació de la mostra	26
▣ Després del primer any d'universitat	30
Representativitat de la mostra de seguiment	30
Anàlisi dels resultats de la transició	30
▣ Conclusions i proposta	45

INFORME DE RECERCA

1. INTRODUCCIÓ

La problemàtica de la transició batxillerat-universitat és avui un fenomen de preocupació i un tema de debat. La revisió de la recerca posa de manifest que, en l'anàlisi de la transició a la universitat, s'han fet estudis que descriuen resultats acadèmics al final d'un determinat període i seguiments de cohorts específiques en referència a centres específics¹ però, no s'ha produït, un plantejament comprensiu i profund que permeti constatar el conjunt de factors psicosocials relacionats amb la qualitat de les transicions acadèmiques. La transició a la universitat és un procés complex que comporta per a l'estudiant canvis personals i vitals significatius, amb conseqüències que afecten també el marc social.

El treball desenvolupat s'emmarca en les línies actuals de l'estudi de la transició a la universitat, representades en els treballs de Terenzini (1993) i Pautler (1996) sobre les trajectòries de transició dels estudiants d'EUA o els estudis de Yorke (1998) que analitzen les trajectòries d'abandonament i fracàs universitari a la Gran Bretanya. L'interès d'aquest acull tant la perspectiva de l'impacte de la transició sobre la persona - com el propi procés afecta a la persona -, com la perspectiva del procés, és a dir, quins recursos personals i contextuals permeten reduir l'impacte de la transició i facilitar l'adaptació al canvi de les persones que accedeixen a la universitat. En aquest sentit i com ja es va senyalar en l'informe de progrés, l'estudi presenta un model que tracta de captar la interacció dels factors personals i contextuals que expliquen les diferents trajectòries de transició a la universitat: de continuïtat o d'abandonament, d'èxit en la integració o de fracàs en la superació dels problemes generats per la discontinuïtat d'ambients educatius.

¹ Estudis realitzats a: Universidad Autonoma de Madrid (Pozo y Hernández, 1997), Universidad del País Vasco (Graó et al., 1991), Universidad Politécnica de Madrid (González Tirados, 1990), Universidad de Zaragoza (Escudero, 1989) i Universidad de Oviedo (De Miguel, 1994).

Esquema 1: Model de transició de la recerca

En relació als objectius² de la recerca (explicitats en el peu de pàgina) l'equip de recerca TRALS³ ha fet un esforç per incloure, en l'anàlisi dels resultats, no només la promoció de l'any 99-00 sinó també la del 98-99 per tal d'incrementar la magnitud de la mostra i potenciar la interpretació de resultats. Per aquesta última promoció avançarem la "situació de la trajectòria acadèmica al final del segon any a la universitat" i es deixarà, per a un moment posterior, l'estudi de les complexes interaccions del conjunt de variables d'entrada en relació a la situació final de les dues submostres dos anys després del seu ingrés a la Universitat de Barcelona (està a punt de concloure l'estudi de camp del *moment III* (final del segon any a la UB) per a la submostra del 99, estant a punt de rebre les dades acadèmiques des de Gestió Acadèmica de la UB per a l'esmentada cohort). D'aquesta manera s'adoptarà un esquema d'anàlisi pel conjunt de les mostres de les dues cohorts.

2. DISSENY DE LA INVESTIGACIÓ

Població i mostra

La població objecte d'estudi és l'alumnat que inicia els seus estudis universitaris a la Universitat de Barcelona en el mes de setembre dels anys 1998 i 1999. D'aquestes cohorts la recerca té per mostra⁴ a inici de curs:

	Divisió I	Divisió II	Divisió III	Divisió IV	Divisió V	Total UB
Cohort 98-99 (n1) <i>(Mostra pilot a efectes del disseny dels instruments de seguiment)</i>	121	93	115	135	71	535
Cohort 99-00 (n2) <i>(Mostra definitiva)</i>	162	190	162	184	135	833
N	283	283	277	319	206	1368

² Els objectius de la recerca, tal i com s'assenyalava en l'informe de progrés, són:

- Identificar i descriure les trajectòries de transició acadèmica de l'alumnat de batxillerat de reforma de la promoció 99 i valorar la qualitat de les mateixes en relació a l'abandonament, el fracàs o l'èxit en el rendiment acadèmic.
- Analitzar els itineraris educatius i/o laborals dels joves que abandonen la trajectòria formativa inicial mitjançant un seguiment dels mateixos.
- Elaborar un model predictor que permeti una aproximació explicativa de les tipologies de les transicions identificades que contribueixen a l'èxit acadèmic en els diferents campus disciplinars, analitzant-se l'efecte *background* acadèmic i personal previ a l'ingrés en la universitat (*perfil personal, itinerari acadèmic en secundària, elecció dels estudis universitaris i accés a la universitat*)

³ Equip de recerca sobre Transicions Acadèmiques i Laborals (coord. Dr. Sebastián Rodríguez Espinar) del Departament de Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació (MIDE)

⁴ La mostra de seguiment del moment II (després del primer any universitari), per Divisions i total, es recull en l'apartat *Després del primer any d'universitat* d'aquest informe.

Taula I

n1: nº d'estudiants de la cohort 98-99 (total i per Divisions) que complimentaren el qüestionari d'inici dels estudis universitaris.

n2: nº d'estudiants de la cohort 99-00 (total i per Divisions) que complimentaren el qüestionari d'inici dels estudis universitaris.

N: total d'estudiants que componen la mostra inicial de les cohorts 98-00 (total i per Divisions)

Metodologia

El model metodològic de la investigació és un model ex-post-facto concretant-se amb un estudi *descriptiu* per enquesta (amb el qüestionari com a eina de recollida d'informació) i de *desenvolupament* (longitudinal i de cohorts) per descriure el fenomen de la transició anotant-ne l'evolució de les variables durant un període de temps determinat (dos primers anys universitaris) en un conjunt d'individus que comparteixen el fet d'haver iniciat els estudis universitaris el mateix any (98-99 i 99-00).

Fases de la investigació

En el quadre que es presenta a continuació vol explicitar les fases de la recerca senyalant aquelles que ja s'han portat a terme i aquelles que l'equip aplaça per a un moment posterior (aquestes es destaquen amb un ombrejat de color gris).

Moment I Inici dels estudis universitaris (juliol/setembre anys 98 i 99 segons cohorts d'estudi)	Moment II Després del PRIMER ANY universitari (octubre 99 i novembre 00 segons cohorts d'estudi)	Moment III (Després de DOS ANYS a la universitat)
Elaboració i validació del qüestionari d'inici dels estudis universitaris	Creació de cinc grups de discussió representatius de la mostra d'estudiants (inici del primer semestre del curs 98-99) per a l'elaboració de l'instrument de seguiment	Situació de la trajectòria acadèmica (cohorts 98-99 i 99-00) després de dos anys a la UB (dades facilitades per Gestió Acadèmica de la UB)
<i>Institucionalment s'ha modificat el mòdul 2 de matrícula a partir de les anàlisis factorialis realitzades de l'instrument (resultats d'ambdues cohorts d'estudi) i actualment forma part del protocol de matrícula de la Universitat de Barcelona.</i>	<i>Els participants van ser 50 alumnes LOGSE de la cohort 98-99, seleccionats a l'atzar del conjunt de la mostra participant en el Moment I de la recerca.</i>	Elaboració de l'instrument de seguiment del segon any universitari
Formació dels alumnes-tutors que ajuden en la formalització de matrícula als alumnes de primer	Elaboració de l'instrument de seguiment del primer any universitari	Elaboració de les bases de dades de seguiment del segon curs universitari dels estudiants (cohort 98-99 i 99-00) dels quals disposem dades del <i>moment I</i>
<i>Suport del GOU (Gabinet d'Orientació Universitària) del Vicerectorat de Docència i Estudiants de la Universitat de Barcelona.</i>	<i>Aquest instrument de seguiment el conformen tres gran dimensions: situació després del primer any universitari, "visió" dels estudis i anàlisi de canvis succeïts.</i>	Tramesa de les enquestes per correu (cohorts 98-99 i 99-00)
Recepció de les enquestes (moment de matrícula)	Elaboració de les bases de dades de seguiment del primer curs universitari dels estudiants (cohort 98-99 i 99-00) dels quals disposem dades del <i>moment I</i>	<i>Es va enviar el qüestionari a aquells estudiants dels quals l'equip tenia dades del moment I (inici dels estudis universitaris) independentment de si d'aquests es tenien dades del moment II (primer any universitari) o no (en funció dels objectius l'equip pren en consideració una particularitat o</i>

Moment I Inici dels estudis universitaris (juliol/setembre anys 98 i 99 segons cohorts d'estudi)	Moment II Després del PRIMER ANY universitari (octubre 99 i novembre 00 segons cohorts d'estudi)	Moment III (Després de DOS ANYS a la universitat)
		<i>altra). Actualment està a punt de concloure l'estudi de camp per a la submostra cohort 99-00.</i>
Introducció (manual) i anàlisi de dades (cohort 98-99 i 99-00)	Tramesa de les enquestes per correu (cohorts 98-99 i 99-00)	Introducció (manual) i anàlisi de dades (cohorts 98-99 i 99-00)
<i>Anàlisi estadística mitjançant el paquet SPSS-win 9.0.</i>	<i>Juntament amb l'enquesta s'adjuntava una carta explicativa així com unes indicacions de com complimentar l'enquesta. La tramesa per correu per a la cohort 99-00 es va fer amb un reforç telefònic a càrrec de personal col.laborador.</i>	<i>Anàlisi estadística mitjançant el paquet SPSS-win 9.0. Es van fer mínimes modificacions a l'instrument de seguiment per a la cohort 99-00 donades les anàlisis realitzades dels resultats obtinguts de la cohort 98-99.</i>
Transformació de les matrius de dades (cohorts 98-99 i 99-00) segons variables a estudiar en el seguiment del primer curs universitari d'aquests estudiants	Introducció (manual) i anàlisi de dades (cohort 98-99 i 99-00) i de l'expedient acadèmic dels estudiants (facilitat per Gestió Acadèmica de la UB)	Estudi de les complexes interaccions del conjunt de variables d'entrada en relació a la situació final de les dues submostres dos anys després del seu ingrés a la Universitat de Barcelona
<i>Es van tenir en compte les anàlisis factorialis realitzades de l'instrument (segons resultats cohorts 98-99 i 99-00) ja presentades en l'informe de progrés.</i>	<i>Anàlisi estadística mitjançant el paquet SPSS-win 9.0. Es van fer mínimes modificacions a l'instrument de seguiment per a la cohort 99-00 donades les anàlisis realitzades dels resultats obtinguts de la cohort 98-99.</i>	

3. ESTUDI DE SEGUIMENT DEL PROCÉS DE TRANSICIÓ LOGSE-UNIVERSITAT DE BARCELONA

3.1. INICI DELS ESTUDIS UNIVERSITARIS

3.1.1. El marc general de referència

Si bé la nostra investigació se centra en l'anàlisi de l'alumnat de la UB, hem considerat oportú elaborar un marc de referència general en el qual poder *ubicar i interpretar* les descobertes de la nostra investigació. Aquest marc general es presentarà a dos nivells: a nivell general de Catalunya, a efectes de *contextualitzar* l'alumnat que accedeix a la UB⁵, i a nivell de la població que accedeix a la UB amb la finalitat de *contextualitzar* les mostres objecte del nostre estudi. Donat que les cohorts objecte d'anàlisi són les que iniciaren els seus estudis universitaris en el mes de setembre dels anys 1998 i 1999 respectivament, s'ha considerat oportú presentar la situació dels *sistemes* de LOGSE i de COU a Catalunya pel trienni comprès entre el curs 96/97 i el

⁵ Les dades que han permès elaborar aquest marc de referència procedeixen de la investigació interuniversitària subvencionada pel CIDE: *Estudio comparativo del rendimiento en la universidad: COU vs Bachillerato-LOGSE* en la qual el grup TRALS, coordinat pel Dr. Sebastián Rodríguez Espinar, ha participat (**El caso de la Universidad de Barcelona**). S'han mantingut dades de referència a efectes d'oferir una visió més completa.

98/99. A continuació exposarem les notes més distintives que caracteritzen a aquestes cohorts.

El procés d'implantació del batxillerat-LOGSE a Catalunya

Les dades recollides en les taules 1, 2, 3, 4 i 5, que figuren en l'annex 1, ens ofereixen una detallada informació sobre el procés de posada en marxa del nou batxillerat que emergeix de la LOGSE així com la seva trajectòria substitutòria del COU.

Inicialment, sembla oportú senyalar que l'asimetria en el procés d'implantació-substitució del COU pel batxillerat-LOGSE per les dues cohorts objecte d'estudi és manifest: la cohort que inicia els estudis universitaris en el mes de setembre de l'any 98 procedeix d'una matrícula de secundària en la qual l'alumnat de COU representa el 83,4% del total (42.342 de COU vs. 8.414 de 2n de batxillerat-LOGSE). Aquest percentatge es redueix al 71,4% per a la cohort que inicia els estudis universitaris en el mes de setembre de l'any 99 (36.845 de COU vs. 14.771 de 2n de batxillerat-LOGSE).

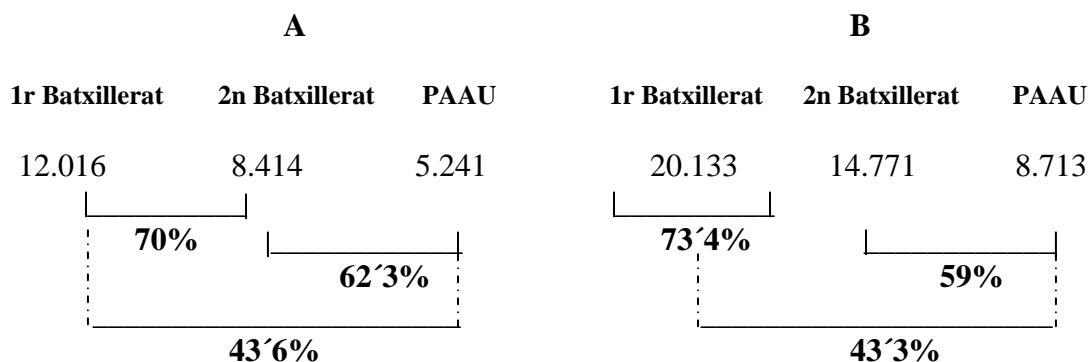
Quelcom a destacar és la diferent velocitat d'incorporació al sistema LOGSE del sector privat. Les dades de les taules 4 i 5 (vegeu annex 1) ens presenten un diferencial de gairebé 10 punts: mentre que a COU la matrícula de privat representa un terç de la total, en el 2n de batxillerat-LOGSE la seva participació es redueix a un 25%. En conseqüència l'alumnat de LOGSE està infrarepresentat pel que respecta a l'aportació d'alumnat procedent del sector privat.

Finalment hem de senyalar que dins les *diferències de velocitat* apareix també la particularitat del comportament de la ciutat de Barcelona. El seu ritme d'incorporació és proporcionalment decreixent en relació al total de Catalunya (del 24,2% en el 96/97 al 10,2% en el 98/99. (vegeu taula 2 de l'annex 1). No ha d'oblidar-se que a Barcelona-Ciutat es concentren els grans centres privats.

La trajectòria de les cohorts en el batxillerat-LOGSE

Un punt d'interès és l'anàlisi del comportament global de les cohorts dins d'un sistema. Tot i ser una sèrie reduïda, les dades de la taula 1 (vegeu annex 1) i les dades de la matrícula a les PAAU (taula 7 de l'annex 1) ens permet plasmar el flux de la trajectòria de la cohort 96/97 (A) i 97/98 (B) des de l'inici del batxillerat-LOGSE fins la matrícula per a accedir a la universitat. Fixem-nos-hi:

Reiterant el caràcter parcial i fragmentari que tenen les dades anteriors, sí que pot ser d'interès tenir uns primers indicadors dels patrons de flux que comencen a gestar-se en el sistema de LOGSE. El caràcter multipropedèutic del batxillerat-LOGSE (accés a la universitat, formació professional postsecundària, titulació d'accés a certs treballs públics...) fa que no puguin establir-se comparacions amb les trajectòries en el pas de l'anterior BUP a COU. Per altra banda, serà necessari que transcorrin alguns anys per a poder comprovar, especialment, les característiques de la trajectòria Batxillerat-LOGSE i accés a la universitat.

Les tipologies de Batxillerat-LOGSE

Les dades presentades a la taula 3 de l'annex 1 posen de manifest la preponderància del Batxillerat Humanístic i Social pel fet de rebre a més del 45% de l'alumnat, amb proporcions idèntiques en el sector públic i privat. Si la tipologia de centre no ofereix especials diferències en relació a la distribució de l'alumnat en els diferents Batxillerats-LOGSE, un altre tema molt diferent és la consideració del gènere i la seva elecció de Batxillerat.

De les dades de la taula 3 (vegeu annex 1) podem extreure varies conclusions:

- Per a la totalitat de les tres promocions, el 57,1% de l'alumnat són noies (15.647) de les quals només el 23,4% cursen els seus estudis en centres privats. En els nois aquest percentatge s'eleva al 28%.
- Si atenem a la seva distribució per gènere, i per al global de les tres promocions, les dades de la taula II són suficientment clarificadoras:

Percentatge de matrícula			
	Nois	Noies	Total
Artístic	3,9%	5,1%	4,6%
C. Naturalesa i Salut	28,4%	33,7%	31,4%
Humanístic i Social	31,8%	56,2%	45,7%
Tecnològic	35,9%	5,0%	18,3%

Taula II: Distribució dels estudiants de les cohorts 98-99 i 99-00 segons tipus d'estudi

* Dues desviacions importants entre gèneres en els batxillerats *Humanístic i Social* i *Tecnològic*, 25 i 30 punts respectivament. Aquesta situació inicial té resultats tan evidents com la feminització del sector de l'ensenyament o la permanent masculinització del sector de les enginyeries. En un altre sector com el de la salut -amb esbiaix evident a la titulació d'infermeria- queda ocult en aquestes dades pel propi desequilibri en altres carreres del sector.

* Independentment del gènere, la distribució dels totals és clarament asimètrica si bé apareix una implícita dualitat de Ciències-Lletres (50,3% *Artístic* més *Humanístic i Social* enfront del 49,7% dels altres dos).

L'accés a la universitat

L'anàlisi de les taules 6 i 7 de l'annex 1 posa de manifest alguns aspectes d'interès del patró de comportament d'ambdós sistemes en l'accés a la universitat. Així:

* Només 2/3 dels alumnes **matriculats** en el COU aconseguixen superar les PAAU. Això no vol dir que la resta d'alumnat suspengui les citades proves d'accés (molt al contrari, les superen un 90% dels que es presenten), sinó que un terç dels alumnes o no aproven el COU o decideixen no matricular-se per a realitzar-les.

Més accentuat pot semblar el *desajustament* en el sistema de LOGSE ja que les seves taxes de rendiment oscil·len entre el 52,3% (97/98) i el 61,6% (98/99) amb diferències significatives en relació al COU. Ara bé, ha de tenir-se present que el Batxillerat-LOGSE és també propedèutic pels estudis dels cicles formatius de grau superior de la formació professional.

* En relació a la taxa d'èxit a les PAAU ambdós sistemes s'ajusten amb el pas del temps si bé apareixen algunes dades d'interès:

- a) La convocatòria de setembre és de menor productivitat en LOGSE que en COU, si bé en ambdós sistemes els resultats de setembre representen només el 70% dels de juny en COU i el 60-70% en LOGSE.
- b) Es dona una pràctica nul·la mortalitat entre matrícula i presentació a les PAAU; conducta que ja no serà tan habitual en la trajectòria universitària

* Pel conjunt dels dos sistemes (vegeu taula 8 de l'annex 1), la taxa de rendiment oscil·la al voltant del 60%. Aquesta dada ens posa de manifest la necessària reflexió sobre un sistema en el qual el 40% dels matriculats no assoleix el seu objectiu prioritari: estar en condicions d'accedir a l'ensenyament universitari.

Per altra banda es confirma que la funció primordial de les PAAU no és la de ser filtre en l'accés a la universitat, sinó estratègia d'ordenació davant una excessiva demanda en algunes titulacions. El 90% de l'alumnat que realitza les PAAU obté qualificació positiva en la convocatòria de setembre. Curiosa, encara que explicable per allò de l'alteració de criteris, és el descens de 25 punts que presenta l'esmentada taxa d'èxit en la convocatòria de setembre.

La població d'accés a la Universitat de Barcelona

En les taules 9 i 10 (vegeu annex 1) s'ofereixen les dades de la representativitat de les cohorts d'accés a la UB del 98 i del 99 en relació al conjunt de l'alumnat de Catalunya en condicions d'accés a la universitat per la via de les PAAU i la seva distribució per tipologia d'estudis.

Quatre de cada deu alumnes de COU i tres de cada deu de LOGSE de la província de Barcelona accediren a la UB. Un total de 18.471 alumnes (15.242 de COU i 3.229 de LOGSE) conforma la població de les dues cohorts objecte d'estudi. En la taula III s'exposen les dades que corresponen a les mostres estudiades d'aquestes dues cohorts. Com pot observar-se les mostres del 98 i 99 representen el 43,7% i el 41,6% de les respectives cohorts de l'alumnat procedent del Batxillerat-LOGSE que va iniciar els seus estudis a la Universitat de Barcelona. Pel conjunt de les dues mostres (n=1.368), representa el 42,4% del total d'ambdues cohorts (N=3.229). Finalment, la mostra del 98 representa el 39% de la mostra total idèntic percentatge (37,8) al que representa la cohort del 98 en relació al total de les dues cohorts.

En relació a la distribució per tipologia d'estudis, la representativitat dels mateixos queda garantida tant pel que respecta al pes de cadascuna de les dues mostres en relació a les seves respectives cohorts com en la distribució proporcional entre estudis. En cap cas apareix un diferencial superior a quatre punts entre el percentatge teòric esperat i el real. Es pot concloure que les mostres que conformen l'estudi s'adeqüen a la realitat de les cohorts. Per tant, la potencialitat de l'anàlisi efectuat del marc de referència permet abordar amb gran confiança l'estudi de seguiment del procés de transició LOGSE-Universitat de Barcelona.

Distribució de les cohorts/mostra						
	Total UB			Mostres		
	Cohort 98	Cohort 99	Total	Cohort 98	Cohort 99	Total
Divisió I	358	554	912	121	162	283
Divisió II	326	556	882	93	190	283
Divisió III	183	322	505	115	162	277
Divisió IV	219	343	562	135	184	319
Divisió V	136	232	368	71	135	206
Total	1.222	2.007	3.229	535	833	1.368

Taula III: Distribució de les cohorts/mostra per Divisions

3.1.2. Característiques de la mostra

El perfil de la mostra d'estudi es presenta conjuntament per a les dues submostres i correspon a les dades aportades en la taula III. Sis característiques es van utilitzar per a caracteritzar a la mostra: tipologia del centre de secundària de procedència, modalitat de batxillerat LOGSE cursada, gènere, opció d'entrada a la carrera, nota d'accés i perfil personal. En l'exposició de les dades es buscarà el referent de la població de partida, bé a nivell general de Catalunya o bé a nivell de la població de les dues cohorts que inicien els seus estudis a la Universitat de Barcelona.

➤ Tipologia de centre de secundària de procedència

Tipologia de centre						
	Divisió I	Divisió II	Divisió III	Divisió IV	Divisió V	Total UB
Públic	76,3%	62,9%	64,6%	66,8%	73,8%	68,6%
Privat	18,7%	33,3%	32,9%	29,4%	24,2%	27,9%
	(14,1% + 4,6%)*	(26,9% + 6,4%)*	(23,5% + 9,4%)*	(21,6% + 7,8%)*	(15,5% + 8,7%)*	(20,6% + 7,3%)*
ns/nc	5,0%	3,8%	2,5%	3,8%	2,0%	3,5%

* privat religiós + privat laic

Taula IV: Distribució dels estudiants de les cohorts 98-99 i 99-00 segons tipus de centre de procedència

Com pot observar-se, pel total de la mostra, la distribució de l'alumnat procedent de centres públics i privats presenta un diferencial baix (quatre-cinc punts) en relació a la distribució de la població total de l'alumnat de 2n de batxillerat-LOGSE en el total de Catalunya (vegeu taula 5 de l'annex 1). Una vegada més s'assegura que la mostra respon a la realitat de la població d'estudi.

➤ Modalitat de batxillerat cursada

Modalitat de batxillerat						
	Divisió I	Divisió II	Divisió III	Divisió IV	Divisió V	Total UB
Artístic	35,3%	1,4%	0,0%	0,0%	0,5%	7,7%
Humanístic i social	60,4%	83,4%	0,0%	14,1%	80,6%	45,2%
C. Naturalesa i Salut	1,1%	5,3%	83,4%	82,4%	14,1%	39,5%
Tecnològic	1,1%	6,4%	15,5%	0,3%	2,4%	5,1%
ns/nc	2,1%	3,5%	1,1%	3,2%	2,4%	2,5%

Taula V: Distribució dels estudiants de les cohorts 98-99 i 99-00 segons modalitat de batxillerat (en %)

La presència d'estudis únics a Catalunya a la UB (Belles Arts) i l'absència d'Enginyeries a la UB fa que es donin certs diferencials entre el percentatge d'alumnat dels batxillerats *Artístic* i *Tecnològic* representats a la mostra i els

que corresponen a la totalitat de la població a Catalunya (vegeu taula 3 de l'annex 1).

➤ **El gènere a la mostra**

Les dades de la taula VI posen de manifest el total ajustament de la representativitat de la mostra total en relació a la població de les dues cohorts objecte d'estudi pel que fa al gènere. Dos punts és el valor màxim de diferència que pot observar-se.

	Cohorts UB	Mostra	ns/nc
Divisió I			
Nois	34,2%	32,5%	1,8%
Noies	65,8%	65,7%	
Divisió II			
Nois	38,6%	38,5%	0,7%
Noies	61,4%	60,8%	
Divisió III			
Nois	41,3%	39,4%	0,3%
Noies	58,7%	60,3%	
Divisió IV			
Nois	16,4%	17,2%	0,3%
Noies	83,6%	81,5%	
Divisió V			
Nois	14,3%	13,6%	0,5%
Noies	85,7%	85,9%	
Total UB			
Nois	31,3%	28,7%	1,0%
Noies	68,7%	70,3%	

Taula VI: Distribució de les cohorts/mostra segons gènere (en %)

➤ **L'opció d'entrada a la carrera**

Les dades de la taula VII manifesten l'elevat nivell d'*ajustament* de la mostra en relació a la població de referència. Només en les Divisions I i V, i pel que fa referència a la 1a opció, apareix un diferencial de més de deu punts. En les Divisions III i IV els percentatges són pràcticament idèntics si eliminem la influència dels ns/nc en el càlcul de percentatges.

	Cohorts UB	Mostra
Divisió I		
1a opció	88,8%	66,4% (74%)*
2a-3a opció	7,8%	7,1%
Resta d'opcions ns/nc	3,4%	16,2%
	0,0%	10,3%
Divisió II		
1a opció	87,6%	73,8% (83,6%)*
2a-3a opció	7,1%	6,0%
Resta d'opcions ns/nc	5,3%	8,5%
	0,0%	11,7%
Divisió III		
1a opció	87,2%	79,8% (85,3%)*
2a-3a opció	8,2%	5,1%
Resta d'opcions ns/nc	4,6%	8,6%
	0,0%	6,5%
Divisió IV		
1a opció	89,4%	85% (90,6%)*
2a-3a opció	7,3%	4,4%
Resta d'opcions ns/nc	3,3%	4,3%
	0,0%	6,3%
Divisió V		
1a opció	81,5%	66% (73,1%)*
2a-3a opció	10,6%	12,1%
Resta d'opcions ns/nc	7,9%	12,1%
	0,0%	9,8%
Total 1a opció	87,5%	74,9% (82,1%)*
Total 2a-3a opció	7,9%	6,6%
Total resta d'opcions ns/nc	4,6%	9,7%
	0,0%	8,8%

(*) Percentatge eliminant la participació del grup ns/nc

Taula VII: Distribució de les cohorts/mostra segons opció d'entrada a la carrera (en %)

➤ Nota d'accés

Les dades de la taula VIII ens permeten observar que pels subgrups de les mostres de les Divisions I i V l'ajustament és total amb les seves poblacions de referència, mentre que per les altres Divisions s'observa una sobre representació mostral de l'alumnat de l'interval superior (7-10) en un valor diferencial de vuit a quinze punts en detriment de la representació de l'alumnat de l'interval inferior (5-6). Podria dir-se que l'alumnat *millor* va mostrar una *millor* predisposició de col·laborar en aquest estudi al contestar el qüestionari inicial.

	Cohorts UB	Mostra
Divisió I		
7 10	19,5%	19,4%
6 7	40,0%	38,4%
5 6	40,5%	42,3%
Divisió II		
7 10	15,4%	22,8%
6 7	40,6%	47,0%
5 6	44,0%	30,2%
Divisió III		
7 10	44,8%	53,3%
6 7	42,4%	36,1%
5 6	12,8%	10,6%
Divisió IV		
7 10	47,0%	61,4%
6 7	49,0%	37,3%
5 6	4,0%	1,3%
Divisió V		
7 10	19,6%	19,8%
6 7	59,4%	59,4%
5 6	21,0%	20,8%
Total 7 10		
	27,1%	36,7%
Total 6 7		
	44,4%	42,7%
Total 5 6		
	28,5%	20,6%

Taula VIII: Distribució de les cohorts/mostra segons opció d'entrada a la carrera (en %)

➤ Perfil de la mostra

La distribució del gènere en les Divisions de la Universitat de Barcelona és desigual tal i com s'assenyalava anteriorment. S'aprecia una majoria d'alumnat femení en totes les Divisions, especialment en la Divisió IV (81,5%) i la Divisió V (85,9%).

La majoria de l'alumnat de la UB prové de la província de Barcelona (82,5%), un 2,4% ve de fora de Catalunya i un 15,1% ve d'altres províncies de Catalunya i de les Illes Balears (vegeu taula 11 de l'annex 1). Aquesta proporció és similar en totes les Divisions menys en la Divisió I en la qual s'observa un percentatge lleugerament més elevat de l'alumnat provinent d'altres províncies de Catalunya i de les Illes Balears. Esmentar també que el 79,4% de l'alumnat de l'UB viu al domicili familiar (vegeu taula 12 de l'annex 1).

En relació als estudis i professió del pare i de la mare (vegeu taules 13 i 14 de l'annex 1), assenyalar que respecte al pare el 59,5% té estudis primaris, només un 22,3% té estudis superiors (diplomatures o llicenciatures). En la Divisió V la proporció de pares amb estudis primaris és més evident amb un

71,5% tenint present que en la resta de Divisions aquest percentatge està al voltant del 55-60%. Respecte a les mares, la majoria té estudis primaris (66,5%), la concentració més alta l'observem a la Divisió V amb un 74,8%.

En referència a la situació actual del pare (vegeu taula 15 de l'annex 1) destacar que el 62,4% són treballadors⁶ i un 27,4% empresaris⁷. El percentatge més alt de pares treballadors és troba a la Divisió V (68,6%) i el percentatge més alt de pares empresaris es situa en la Divisió III (31,6%). En les mares (vegeu taula 16 de l'annex 1), el 40,6% són mares treballadores, el 39,7% es dediquen a les feines de la llar i el 10,8% són mares empresàries (per Divisions els percentatges més elevats es troben a la I (11,4%) i a la III (14%)). En quan al nivell professional del pare i de la mare (vegeu taules 17 i 18 de l'annex 1), dir que, el 29,2% dels pares estan en l'àmbit professional de la construcció, indústria, mineria i transports, seguit per l'àmbit de tasques professionalitzadores i tècniques amb un 18,9% i amb un 13,2 % en serveis administratius. Aquesta proporció és bastant similar en totes les Divisions. En relació al nivell professional de la mare un 34,6% no treballa. La resta està situada en tasques professionalitzadores i/o tècniques (16,4%), serveis administratius (13,4%), Comerç (11,4%) i en l'àmbit de l'hostaleria, serveis personals, de protecció i seguretat, domèstics (9,4%).

Finalment, de les diverses fonts de finançament (vegeu taula 19 de l'annex 1) contemplades (família, ajuda institucional, treball propi, ...) destacar-ne la família com la més important (81,9%).

De l'alumnat que declara treballar (taula 20 de l'annex 1), el 76,1% es dedica a treballs propis d'estudiant (cangurs, classes particulars, ...). L'estudiant que treballa (taula 21 de l'annex 1) manifesta dedicar-hi menys de 10 hores a la setmana. Senyalar que en la Divisió V un 12,5% declara treballar més de 20 hores mentre que en el cas de la Divisió III només és un 3,6%.

De l'anàlisi conjunta de les sis característiques amb les que hem descrit la mostra sense cap dubte es pot concloure que la mostra s'ajusta amb claredat a les característiques de la població de les cohorts del 98 i 99 de l'alumnat de LOGSE que inicia els seus estudis a la UB. En conseqüència, les anàlisis posteriors tindran un punt de suport fonamental per a la seva possible extrapolació al conjunt de l'alumnat LOGSE.

3.1.3. Un aprofundiment sobre el rendiment previ

Sens dubte la preparació prèvia de l'alumnat constitueix la variable de major poder *predictiu* del rendiment en el primer any d'universitat. En el nostre sistema actual varis són els indicadors d'aquest rendiment previ: nota mitjana

---

⁶ Per treballador/a entenem: treballador/a amb caràcter fix o eventual, a sou, comissió, jornal o altra classe de remuneració i funcionaris.

⁷ Per empresari/ària entenem: professional o treballador/a autònom/a amb personal empleat i sense assalariats i membres de cooperatives.

del batxillerat, qualificació de les PAAU, nota mitjana d'accés. Per això, en la taula IX s'ofereixen les dades d'aquests indicadors per a la mostra d'estudi. Es confirma una vegada més el diferencial al voltant d'un punt entre la mitjana del batxillerat i la nota de selectivitat (PAAU) per a cadascuna de les tipologies d'estudi (Divisions de la UB), així com el diferencial pròxim a un punt entre el rendiment de l'alumnat de les Divisions I, II i V en relació al de la III i IV.

	Divisió I	Divisió II	Divisió III	Divisió IV	Divisió V	Total UB
Batxillerat	N=276	N=280	N=276	N=314	N=204	N=1350
	X=6,836	X=7,092	X=7,718	X=8,018	X=7,005	X=7,370
	S= 0,946	S= 0,910	S= 0,996	S= 0,956	S= 0,894	S= 1,052
Resultat PAAU	N=270	N=279	N=274	N=308	N=195	N=1326
	X=5,949	X=6,065	X=6,658	X=6,947	X=6,192	X=6,388
	S= 1,026	S= 0,967	S= 1,034	S= 0,907	S= 0,721	S= 1,026
Mitjana d'accés	N=272	N=277	N=274	N=308	N=197	N=1328
	X=6,340	X=6,547	X=7,180	X=7,471	X=6,579	X=6,855
	S=0,896	S= 0,788	S= 0,879	S= 0,831	S= 0,612	S= 0,928

Taula IX: Mitjana i desviació típica (per Divisions) de les variables *Rendiment batxillerat*, *resultat PAAU* i *Mitjana d'accés* als estudis universitaris

Per altra banda i si atenem a la relació entre indicadors, la taula X posa de manifest que no arriba al 40% el percentatge d'explicació de la varianza entre la nota de batxillerat i la nota de selectivitat (PAAU). No obstant, i com és lògic pel component comú, l'explicació de la varianza de la nota del batxillerat i la nota final d'accés o la d'aquesta amb la nota de les PAAU és igual o superior al 75%. Podem, per tant, prendre la nota del batxillerat com a variable de referència a l'hora de sotmetre a anàlisi a determinades variables que *generin la seva significació abans d'entrar a la universitat* (per exemple totes les referides al procés d'elecció d'estudis).

	Nota mitjana de batxillerat	PAAU	Nota accés
Nota mitjana batxillerat	...	0,591	0,887
PAAU	...	...	0,865

Taula X

Finalment, en la taula XI s'ofereixen les dades referides a la possible repetició de curs. Com pot observar-se destaca l'alumnat de les Divisions I i V en les quals el 24% i el 14,1% respectivament han repetit curs. Aquesta dada ve a confirmar la *menor qualitat d'entrada* de l'alumnat que inicia aquests estudis.

Retard acadèmic						
	Divisió I	Divisió II	Divisió III	Divisió IV	Divisió V	Total UB
No	73,1%	88,3%	94,6%	95,0%	83,5%	87,3%
Sí	24,0%	9,2%	5,4%	3,1%	14,1%	10,8%
ns/nc	2,9%	2,5%	0,0%	1,9%	2,4%	1,9%

Taula XI: Distribució dels estudiants de les cohorts 98-99 i 99-00 segos hagi tingut *retard acadèmic* (en %)

3.1.4. Elecció dels estudis universitaris

Cal senyalar la importància de considerar l'estudi d'aquesta dimensió tant des de la *qualitat de l'elecció* com des de la influència que poden tenir en la mateixa determinades variables (relacionades amb l'elecció d'estudis i universitat). D'aquesta manera es prenen en consideració els apartats:

- ✓ Qualitat en l'elecció dels estudis universitaris
- ✓ Influències en l'elecció dels estudis

Qualitat en l'elecció dels estudis universitaris

Definim la *qualitat de l'elecció* a través de tres indicadors bàsics:

- Satisfacció amb els estudis matriculats
- Ordre d'elecció dels estudis matriculats
- Grau de coneixement de la carrera

1. Satisfacció amb els estudis matriculats

El nivell de satisfacció mostrat per l'alumnat en totes les Divisions és alt (83,9%) i, a més, s'aprecien escasses diferències entre les diferents Divisions (oscil·la entre un màxim de 89,0% en la Divisió IV i un mínim de 78,5% en la Divisió I). D'aquí que no sigui pertinent efectuar un altre tipus d'anàlisi (veure taula 22 de l'annex 1).

2. Ordre d'elecció dels estudis matriculats

Les dades de les cohorts 98-00 mostren que el 83,9% de l'alumnat s'ha matriculat en la primera opció de la seva elecció, el 7,3% ho ha fet en la segona i tercera opció mentre que, la resta, un 8,8%, ho ha fet en altres opcions. Si relacionem aquests resultats amb els de la població total de la Universitat de Barcelona (primera opció 87,5%, segona i tercera opció 7,9%, la resta d'opcions, 4,6%) comprovem que existeix una certa correspondència entre ells (vegeu taula VII de l'apartat *característiques de la mostra* i taula 23 de l'annex 1).

Si fem l'estudi per Divisions en les cohorts 98-00 s'observa que la Divisió IV és la que té el major número d'alumnes (91,2%) de primera opció, mentre que la Divisió V és la que té el menor (73,9%). En la població UB, passa el mateix, la Divisió IV (89,4%) i la Divisió V (81,5%). Entre les Divisions de les dues mostres comparades no s'aprecien diferències notables.

3. Grau de coneixement de la carrera

Els resultats ens indiquen que la variable *grau de coneixement de la carrera* influeix en l'elecció d'estudis. La influència d'aquestes variables per a cadascuna de les Divisions ve relacionada a la taula 28 de l'annex 1.

S'aprecien dos conjunts significativament diferenciats, el primer amb la Divisió V (menor valor) i, el segon amb les Divisions III i IV (major valor). Les Divisions I i II se situen en una posició intermitja entre els dos conjunts. És a dir, l'alumnat que més valora el grau de coneixement de la carrera pertany a les Divisions de Ciències Experimentals i Matemàtiques i de Ciències de la Salut.

Influències en l'elecció dels estudis

Resulta d'interès conèixer la possible influència que exerceixen una sèrie de variables en l'elecció d'estudis i d'universitat a efectes de poder orientar a l'alumnat d'educació secundària en la seva elecció. Així les variables estudiades com a possibles influenciadores per a l'elecció d'estudis i universitat són, respectivament:

Elecció d'estudis	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Influència externa ✓ Factors externs a la professió ✓ Adequació personal als estudis ✓ Elements estructurals de la formació
Elecció d'universitats	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Recomanacions externes ✓ Opinió de la família ✓ Desig d'estudiar fora de casa ✓ Confiança en la institució ✓ Proximitat geogràfica

1. Elecció d'estudis

Els resultats ens indiquen que les variables, *influència externa*, *factors externs a la professió*, *adequació personal als estudis* i *elements estructurals de la formació*, influeixen en l'elecció d'estudis. Les taules 24 i 25 de l'annex 1 reflexa aquesta influència en cadascuna de les Divisions. (8)

Donat que segons les Divisions existeixen diferències en la influència de cadascuna de les variables sobre l'elecció d'estudis, l'objectiu és concretar on es troben aquestes:

- ✓ Variable *Influència externa*. Només s'observen diferències significatives entre les Divisions II i IV destacant un major valor en la Divisió II.
- ✓ Variable *Factors externs a la professió*. Excepte en les Divisions III i V en què no s'aprecien diferències, en la resta de conjunts se'n donen senyalant la major diferència entre les Divisions I i II.

⁸ Les dades corresponen als resultats de realitzar una ANOVA d'un factor (divisió/elecció dels estudis) amb identificació dels subconjunts homogenis (rera l'anàlisi de Scheffé) i per a un nivell de significació 0,05.

- ✓ Variable *Adequació personal als estudis*: El nivell més baix es presenta en la Divisió II, mostrant diferències significatives amb la resta de les Divisions. Aquesta variable té una càrrega major en el cas de les Divisions I i V, respectivament. Destacar la importància d'aquesta variable en la influència en l'elecció dels estudis en totes les Divisions.
- ✓ Variable *Estructura de la formació*: S'observa una major diferència entre les Divisions III i V, tenint la variable un major valor en la Divisió V.

Es pot senyalar que l'alumnat que més valora la *influència externa* i *els factors externs a la professió*, són els que han escollit estudis de la Divisió de Ciències Jurídiques, Econòmiques i Socials. De la mateixa manera, en relació a *l'adequació personal als estudis*, destaquen els alumnes de les Divisions de Ciències de l'Educació i Ciències Humanes. Finalment, l'alumnat de Ciències de l'Educació valora més positivament *l'estructura de la formació*.

2. Elecció d'universitats

Segons els resultats podem dir que les variables, *recomanacions externes*, *opinió de la família*, *desig d'estudiar fora de casa*, *confiança en la institució* i *proximitat geogràfica*, influeixen en l'elecció d'universitat. La influència d'aquestes variables para cada Divisió es reflexa en les taules 24 i 26 de l'annex 1.

S'aprecien diferències, segons les Divisions, en la influència de totes les variables en l'elecció de la universitat a excepció de la variable *desig d'estudiar fora de casa*. Així destaquem:

- ✓ Variable *Recomanacions externes*: Es manifesten diferències entre les Divisions I i V en relació amb les Divisions II i III, existint una diferència màxima entre les Divisions III i V. La variable té una major influència en el cas de las Divisions III y II.
- ✓ Variable *Confiança amb la institució*: La major influència es dona en la Divisió IV, y la més petita a la Divisió V que presenta diferències amb totes la resta, menys amb la Divisió I. La major diferència es dona entre las Divisions IV y V.
- ✓ Variable *Proximitat geogràfica*: Les diferències es concreten en la Divisió II (la més alta) respecte a les Divisions I i IV.

En relació a les variables corresponents a la l'elecció d'universitat, l'alumnat de les diferents Divisions mostra valoracions diferents per a cadascuna d'aquestes variables. Així, per exemple, per a les *recomanacions externes*, l'alumnat que més l'ha valorada ha estat el de la Divisió de Ciències Experimentals i Matemàtiques; per a la variable *confiança en la institució*, l'alumnat que més l'ha valorada ha estat el de la Divisió de Ciències de la Salut. Finalment, en el cas de la variable *Proximitat geogràfica*, l'alumnat que més l'ha valorada prové de la Divisió de Ciències Jurídiques, Econòmiques i Socials.

3.1.5. Percepcions/creences sobre els estudis universitaris i el procés d'elecció

Hi ha una sèrie d'aspectes com *els objectius de l'alumnat en els seus estudis, les creences que té l'estudiant sobre la universitat, la percepció del suport rebut en l'elecció dels estudis i la percepció del grau d'utilitat de les accions d'orientació per a l'elecció* que poden tenir una valoració rellevant per l'estudiant en el procés d'elecció dels estudis universitaris

Objectius de l'alumnat en els seus estudis

Els resultats confirmen que els estudiants veuen com a rellevants les variables *objectius acadèmics, objectius professionals i objectius personals* tal com reflexen les taules 27 i 28 de l'annex 1.

S'aprecien diferències en la influència d'aquestes variables segons les Divisions.

- ✓ *Variable Objectius acadèmics: S'aprecien diferències entre la Divisió I (més baixa) i les Divisions II, IV i V (més altes). La major diferència es dona entre les Divisions I i II. El major pes es troba a la Divisió II.*
- ✓ *Variables Objectius professionals: Existeixen diferències entre les Divisions I i III (més baixes), amb les Divisions II, IV i V (més altes). La major diferència s'ubica entre les Divisions I i II. Aquesta variable té una major consideració en el cas de la Divisió II.*
- ✓ *Variable Objectius Personals: Es detecten diferències entre les Divisions III i II (més baixes) en relació a la I i a la V (més altes). La major diferència s'aprecia entre les Divisions III i V.*

L'alumnat de Ciències Jurídiques, Econòmiques i Socials valoren més els *objectius acadèmics i professionals* i, en canvi, l'alumnat de Ciències de l'Educació valora més els objectius personals.

Creences sobre la universitat

Els resultats ens venen a dir que les variables *creences sobre l'èxit dels estudis*, així com en el *contravalor*, no són considerades com a rellevants en l'elecció d'estudis, en les diferents Divisions. En canvi, la variable *prestigi dels estudis* manifesta una consideració moderada. No s'aprecien diferències entre Divisions, només senyalar que aquesta variable té un major pes en la Divisió II. (vegeu taula 27 de l'annex 1)

Percepció del suport rebut en l'elecció dels estudis universitaris

Els resultats de l'anàlisi de la variable *percepció del suport rebut* no mostren diferències significatives entre Divisions. (vegeu taula 27 de l'annex 1).

Percepció del grau d'utilitat de les accions d'orientació per a l'elecció

Els resultats confirmen que la variable *percepció del grau d'utilitat de les accions d'orientació* mostra la importància que aquesta variable té en l'elecció d'estudis. (Vegeu taules 27 i 28 de l'annex 1)

Ara bé, s'aprecien diferències en relació a la importància d'aquesta variable en les Divisions II i I (més baixes) respecte les Divisions III i IV (més altes), ocupant la Divisió V una posició intermitja. La major diferència s'observa entre les Divisions II i IV.

L'alumnat de Ciències de la Salut i Ciències Experimentals i Matemàtiques és qui més valora la *percepció del grau d'utilitat de les accions d'orientació*.

3.1.6. L'accés a la universitat: el gènere i el centre de secundària com a factors explicatius del tipus d'estudis escollits

Les línies actuals sobre l'estudi de la transició a la universitat destaquen la necessitat de partir de models holístics d'anàlisi que ressaltin la interacció entre factors personals, contextuals, institucionals, que permetin captar la complexitat dels processos de transició (Terenzini, 1993; Yorke, 1998).

En un model comprensiu de la transició, l'estudi dels *inputs* d'entrada dels estudiants constitueix un dels camps d'atenció. La influència de les variables contextuals, fonamentalment el gènere i la classe social o tipologia de centre de procedència, han estat tradicionalment considerades unes de les variables rellevants en l'estudi de l'accés a la universitat. Les investigacions coincideixen a assenyalar un comportament diferencial dels/les alumnes, tant en el tipus d'elecció que realitzen (Escudero, 1987; Hernández, 1987; Lamo, 1988; Piel, 1993) com en els objectius implícits que sustenten aquestes eleccions i que donen entrada a variables com a prestigi o valor social dels mateixos.

Els models socioestructurals han considerat, tradicionalment, les variables estructurals, especialment la classe social i el sexe, com a factors clau en l'explicació de la desigual repartició dels joves en els diferents trams i trajectòries del sistema educatiu, formal i informal (Roberts, 1981). Aquestes tesis es veuen confirmades per una àmplia lliteratura en què, sistemàticament, els indicadors de qualitat de la inserció per a les dones i grups desafavorits solen ser inferiors en tots els nivells educatius, sense que existeixi una correlació entre l'èxit acadèmic i el resultat posterior (Figuera, 1996).

D'aquesta manera, les variables de tipus socioestructural tenen un efecte acumulatiu sobre les carreres professionals.

Però és, sens dubte, a partir de les teories cognitives i, més concretament dels models sociocognitius derivats de l'aplicació de les teories de Bandura a la conducta de carrera (Lent, Brown i Hackett, 1994, 99), on la influència d'aquestes variables es veurà en el marc d'un model més comprensiu. Per a aquests autors i autores els processos d'elecció, i les conductes desenvolupades per les persones per tal d'implementar les seves fites, no es produeixen al marge de la influència d'un context; no sols és un factor condicionador directe, a partir de l'estructura d'oportunitats, sinó que a través del procés de socialització es constitueix en el primer nutrient del sistema de creences de la persona. Així doncs, i segons el model, els factors contextuais operen a dos nivells.

A llarg termini, les variables socioculturals són mediadores de la formulació d'interessos, projectes i fites, mitjançant les experiències d'aprenentatge que possibiliten l'elaboració d'expectatives personals i l'elaboració dels itineraris d'inserció. Així, el *background* d'oportunitats contextuais condiona les experiències d'aprenentatge que són la font de provisió dels interessos i eleccions, a través de les expectatives d'autoeficàcia. Per exemple, exposant grups diferenciats per gènere o grups socials a diferents oportunitats d'aprenentatge o a activitats sexualment estereotipades i a la naturalesa dels resultats que ells o elles rebran per l'execució d'aquelles accions. La investigació conduïda per autores com Betz y Hackett (1981, 83, 86) evidencia l'efecte dels processos de socialització directament sobre la construcció dels referents personals d'autoeficàcia i, de forma indirecta, sobre el desenvolupament de la carrera. Des d'altres corrents teòriques, com la teoria cognitivo-transaccional, es confirma la relació d'aquestes variables. Así, Leana i Feldman (1991) destaquen el gènere com a variable diferencial en la selecció d'estratègies per afrontar la planificació de la carrera professional i les conductes posteriors.

A curt termini, els factors contextuais comprenen l'estructura d'oportunitats, així percebuda per la persona, en la qual s'elaboren i s'implementen els plans de carrera. Així, un estudi realitzat en el nostre país confirmava la mateixa existència d'estereotips i biaixos lligats a les concepcions de gènere en els instruments i materials d'orientació professional dirigits a estudiants de secundària (Espín i alt. 1996). Aquestes variables moderen les relacions entre interessos i metes i entre metes i accions, en la mesura que la persona percep les possibilitats o oportunitats de l'ambient i les integra en el seu sistema de predicció. I es converteixen alhora en facilitadors directes o disuassoris de la conducta i dels resultats obtinguts. Per exemple, els estudis assenyalen un comportament diferencial en l'accés als diversos estudis universitaris, que ve condicionat en part, per l'estructura de suport familiar i/o social, i que constitueix una variable medidora clau (vegeu a Catalunya els treballs d'inserció dels estudiants universitaris). Més enllà de la influència de la família en la generació de valors, expectatives i aspiracions, el

nucli familiar és un dels recursos de què disposa el o la jove per afrontar el seu procés de planificació de l'elecció d'estudis i d'universitat i per a la integració en un nou sistema formatiu. En aquest sentit, la família no tan sols aporta un suport de caire afectiu, sinó que és una font de suport efectiu: ajut econòmic, contactes, models culturals,.... que, sens dubte, influeix en els comportaments dels joves universitaris.

En aquest apartat ens preguntem específicament per la influència d'aspectes estructurals de la mostra, concretament gènere i tipologia de centre de secundària, en l'accés a la universitat. De quina manera interactuen aquestes variables? Existeixen unes tendències d'elecció comunes entre homes i dones per sobre d'altres variables como tipologia de centre o classe social o, al contrari, existeixen perfils diferencials? D'altra banda, la distribució dels perfils dins de les diferents àrees disciplinars és la mateixa quan seleccionem els estudiants d'excel·lència (és a dir, que accedeixen a una primera opció amb un rendiment previ igual o superior a 7)?

Convé especificar que la variable "tipus de centre de procedència (públic versus privat)" no constitueix per si sola un indicador d'estatus socio-cultural, atesa la composició diferencial dels centres públics, sobretot en determinades àrees urbanes (zones residencials, centre ciutat...) que tenen actualment alumnes de diferents classes socials però sí que poden condicionar uns entorns socialitzadors diferents.

En l'apartat *característiques de la mostra del marc general de referència* hem constatat la important feminització de l'alumnat que accedeix a la UB. Sabem que avui aquesta tendència només es trenca en els estudis de caire tecnològics, pràcticament no ofertats per aquesta universitat. Si des d'una perspectiva global un terç de la mostra són dones (vegeu taula VI de l'apartat *característiques de la mostra*), la distribució per àrees de coneixement posa de manifest diferències significatives en els processos d'elecció que segueixen els models tradicionals. Les distàncies s'incrementen en els estudis relacionats amb les Ciències de la Salut i l'Educació; en aquest tipus d'estudis que inclouen les carreres tradicionalment femenines, l'accés dels homes continua essent minoritari.

En el mateix apartat, s'han aportat també evidències de la distribució diferencial dels alumnes per àrees de coneixement (Divisions) en funció del centre de procedència. Evidències que són més importants en la divisió I: mentre el 23% dels estudiants de centres públics accedeix a una carrera de l'àrea d'Humanitats, la proporció es redueix al 13,9% entre els estudiants de centres privats.

En aquest punt hem procedit a constatar si les diferències entre el gènere es mantenen dins les dues submostres de centre de procedència. El gràfic 1 de l'annex 2 il·lustra la distribució de la mostra total en funció del gènere i centre de procedència. Com ja s'ha dit a la part primera de l'informe, la presència d'alumnes de centres públics és superior en el conjunt global de la mostra;

tanmateix la proporció d'homes i dones en els dos grups de tipus de centre és similar.

La taula 29 de l'annex 1 mostra diferències significatives en les àrees d'accés dels homes i dones tant per al grup que prové de centres públics ($p=0.000$) com privats ($p=0.001$). Tanmateix les tendències mostren eleccions creuades de molt interès.

L'anàlisi de percentatges ens permet veure la direcció d'aquestes diferències.

- En l'accés a les carreres d'humanitats (Divisió I), la variable *tipus de centre* sembla ser la més determinant i la proporció d'homes (27,5 %) i dones (21,3%) de centres públics que accedeixen a aquest estudis és similar, i superior als seus companys (14%) i companyes (13,5%) de centres privats.
- D'atra banda, si bé la proporció d'homes que opta per carreres de caire científic i social (Divisions II i III) és superior, el comportament és diferent en funció del centre de procedència: 16% de les dones de centres públics, 20% de les dones de centres privats, 26% d'homes de centres públics i 31% dels de centres privats (parlem en termes de percentatge, no així absoluts, donat la majoria d'alumnat de centres públics).
- Finalment assenyalar que el patró dels joves que ha cursat els seus estudis de secundària en un centre privat és el que mostra un comportament més peculiar, en relació a les altres tres submostres. Més del 60% d'aquest ha optat per una carrera en l'àmbit científic o de ciències socials. Sens dubta aquestes carreres, tradicionalment més masculines, són les que gaudeixen d'un major prestigi professional (en l'imaginari col·lectiu).

La interacció entre les dues variables socio-estructurals analitzades (gènere i centre de secundària) aporta resultats molt interessants que podrien justificar les tesis socio-cognitives; es pot dir que les diferències que trobem en els patrons d'elecció dels estudiants es generarien en el propi context de socialització dels/les joves, fonamentalment en entorns formatius que han possibilitat de manera diferent el desenvolupament d'expectatives d'autoeficàcia.

Per últim, quant entrem a l'estudi específic de l'*accés dels alumnes d'excel·lència* trobem alguns resultats interessants. El gràfic 2 de l'annex 2 presenta una anàlisi comparativa de perfils d'accés, diferenciada per homes i dones, per la mostra total i pels alumnes d'excel·lència. Dins del grup d'alumnes d'excel·lència (AE) (54% de la mostra total), la tendència es manté, però les diferències es fan més evidents. Per exemple els nois (AE) que han realitzat els estudis de secundària en un centre privat opten per carreres de l'àmbit de ciències experimentals, però també per altres carreres amb un alt prestigi social (com el cas de Medicina). Tanmateix, les noies (AE) tenen,

independenment del centre de secundària, una major presència en els estudis científics (Divisió de Ciències Experimentals), en uns percentatges inferiors als seus companys.

3.1.7. Preparació i planificació per a la carrera

En aquest apartat s'analitzen diversos aspectes que es consideren rellevants a l'hora de poder afrontar de forma satisfactòria els estudis universitaris, entenent per "forma satisfactòria" la permanència i continuïtat en els estudis iniciats, i per tant, no veure's afectat per l'abandonament.

Qualitat de l'experiència educativa prèvia a l'accés a la universitat (secundària)

La variable *qualitat de l'experiència educativa*, referida a l'experiència educativa en el centre de secundària de procedència, la conformen 12 ítems (vegeu qüestionari del moment de l'inici dels estudis universitaris, apartat II *Itinerari acadèmic a secundària*), dels quals 10 els trobem agrupats en tres factors: *satisfacció amb la formació prèvia* en el centre de secundària (ítems 1, 2, 3 i 4), *satisfacció amb el professorat* de secundària (ítems 5, 6 i 7) i *satisfacció amb l'oferta* dels crèdits de tipus complementaris (ítems 9, 10 i 11). Segons l'anàlisi factorial realitzada, els ítems 8 i 12 apareixen aïllats i no presenten correlacions significatives en l'anàlisi (es refereixen al *clima de motivació* i de *treball en el grup classe*, i al *treball d'investigació que es fa a secundària*).

Partint dels factors identificats (*satisfacció amb la formació*, *satisfacció amb el professorat* i *satisfacció amb l'oferta*) s'ha pogut observar que hi ha variabilitat en relació a la divisió a la qual pertany l'alumnat (a la tipologia d'estudis universitaris als que s'ha accedit). Així doncs, respecte la *satisfacció amb la formació prèvia*, l'alumnat de la Divisió IV se sent més satisfet que no pas l'alumnat de la Divisió V, que és el que menys satisfet està ($p=0,045$). En quan a la *satisfacció amb el professorat* trobem que els estudiants de la Divisió IV mostren major satisfacció que no pas els de la Divisió II ($p=0,003$) ni de la Divisió I ($p=0,031$). Per últim, la *satisfacció amb l'oferta* és més alta a la Divisió III, i significativament diferent quan la comparem amb la Divisió I ($p=0,003$), amb la Divisió II ($p=0,012$) i amb la Divisió V ($p=0,002$). Podem, doncs, destacar el major grau de satisfacció prèvia i amb el professorat de secundària dels estudiants de la Divisió IV. Pel contrari el menor grau de satisfacció (amb el professorat i amb l'oferta de crèdits complementaris a secundària) rau entre els estudiants de les divisions I i V. (Vegeu gràfic 3 de l'annex 2)

L'alumnat femení i masculí mostra una satisfacció similar en els factors analitzats menys en la *satisfacció amb el professorat* on l'alumnat femení mostra una major satisfacció ($p=0,000$). (Vegeu gràfic 4 de l'annex 2)

En quan al *centre de secundària* (públic/privat), l'alumnat procedent de centres privats mostra una major satisfacció que no pas el procedent de centres públics pel que fa a la formació ($p=0,000$) i a l'oferta rebuda ($p=0,000$). (Vegeu gràfic 5 de l'annex 2)

Al comparar la *qualitat de l'experiència educativa prèvia* en conjunt, observem una major valoració per part de l'alumnat de la Divisió IV, seguit per l'alumnat de les Divisions III i I. Els estudiants de les Divisions II i V són els que pitjor valoren la *qualitat de l'experiència educativa prèvia* a l'ingrés a la universitat (a secundària). En relació al gènere, l'alumnat femení se sent més satisfet ($p=0,005$). I si tenim en compte el centre de secundària (públic i/o privat) és l'alumnat dels centres privats el que valora millor la *qualitat de l'experiència educativa prèvia* ($p=0,000$). (Vegeu gràfics 6, 7 i 8 de l'annex 2)

Percepció del grau de preparació per afrontar els estudis universitaris

Aquesta variable engloba: les *aptituds per a l'estudi*, la *preparació acadèmica prèvia*, els *hàbits de treball i d'estudi*, la *motivació pels estudis* i l'*autoconfiança* (vegeu qüestionari del moment de l'inici dels estudis universitaris, apartat IV Accés a la universitat).

Analitzant el grau de preparació percebut, l'alumnat de nou ingrés a la UB se sent majoritàriament preparat per afrontar els seus estudis. No s'observen diferències significatives entre l'alumnat de les divisions I, II, III i IV. L'alumnat de la divisió V és el que es creu menys preparat, quan el comparem amb l'alumnat de les divisions III ($p=0,033$) i IV ($p=0,022$). (Vegeu gràfic 9 de l'annex 2)

L'alumnat femení i el masculí se sent igualment de preparat; i al comparar l'alumnat segons el tipus de centre de procedència (públic/privat laic o religiós) els resultats obtinguts tampoc indiquen diferències significatives. (Vegeu gràfics 10 i 11 de l'annex 2)

Val a dir que l'alumnat que en l'estudi l'hem definit com d'excel·lència (nota de batxillerat superior o igual a 7 i primera opció d'accés) percep un grau de preparació més alt que no pas la resta d'alumnat ($p=0,000$). (Vegeu gràfic 12 de l'annex 2)

Necessitat d'ajuda per afrontar els estudis universitaris

Aquesta variable fa referència a la necessitat d'ajuda per afrontar les exigències dels estudis universitaris en àmbits de: *competència lingüística* (domini de llengües estrangeres, del català i del castellà), *competència tecnològica* (habilitats informàtiques), *competència metodològica* (habilitats per a la realització de treballs acadèmics), i *competència científica* (domini de

la matemàtica i de la física). (Vegeu qüestionari del moment de l'inici dels estudis universitaris, apartat IV Accés a la universitat)

L'alumnat manifesta la necessitat de més ajut, en primer lloc, en l'àmbit tecnològic, i després en els àmbits metodològic i científic i, per últim, en l'àmbit lingüístic. En l'àmbit tecnològic s'observen diferències entre l'alumnat de la Divisió I i el de la Divisió III ($p=0,011$), curiosament aquest últim és el que manifesta una necessitat més gran d'ajuda en aquest àmbit (habilitats tecnològiques), possiblement per una major consciència de la utilitat que aquestes habilitats tenen per als seus estudis. Igualment passa entre l'alumnat de la Divisió IV i el de la Divisió I ($p=0,045$), en el sentit d'una major necessitat en l'alumnat de la Divisió IV. En quan l'àmbit científic l'alumnat de la Divisió I és diferència de la resta de Divisions en quan a la percepció d'ajut en aquesta àrea, en el sentit de tenir molta menys necessitat d'ajut per afrontar els seus estudis universitaris. (Vegeu gràfic 13 de l'annex 2)

En quan la variable gènere, l'alumnat femení expressa la necessitat de més ajut en l'àrea tecnològica que no pas l'alumnat masculí ($p= 0,000$), i el mateix passa per a l'àmbit científic ($p=0,012$). (Vegeu gràfic 14 de l'annex 2)

El centre de procedència (centre de secundària públic o privat) no representa un factor diferenciador quan el relacionem amb les competències o àmbits que estem analitzant. (Vegeu gràfic 15 de l'annex 2)

Finalment, l'alumnat d'excel·lència, respecte la necessitat d'ajuda, presenta un patró similar a la resta d'alumnat excepte en l'àmbit lingüístic ($p=0,021$) on l'alumnat d'excel·lència manifesta no necessitar tanta ajuda com la resta de l'alumnat; i, pel contrari, en l'àmbit tecnològic ($p=0,016$) l'alumnat d'excel·lència expressa la necessitat de major ajuda que no pas la resta. (Vegeu gràfic 16 de l'annex 2)

Percepció del suport familiar

L'última variable analitzada en aquest apartat de preparació per la carrera fa referència a la percepció que té l'alumnat respecte al suport afectiu/emocional que pot rebre de la seva família i, per altra banda, la percepció de la implicació i interès de la seva família per assumptes socio-culturals. (Vegeu qüestionari del moment de l'inici dels estudis universitaris, apartat IV Accés a la universitat)

Respecte la percepció del suport afectiu/emocional que reben de la família, val a dir que l'alumnat de la Divisió IV té una percepció més alta del suport que pot rebre de la seva família en comparació amb l'alumnat de la Divisió I ($p=0.005$) i el de la Divisió II ($p=0,027$). (Vegeu gràfic 17 de l'annex 2)

En relació al gènere, l'alumnat femení té una millor percepció del suport que pot rebre de la seva família ($p=0,000$). (Vegeu gràfic 18 de l'annex 2)

En relació al centre de secundària de procedència (públic/privat), l'alumnat dels centres privats tenen una percepció més positiva ($p= 0,0034$). (Vegeu gràfic 19 de l'annex 2)

El fet de viure amb la família o viure en altres tipus de residència (residència, pis d'estudiants) no fa variar l'opinió sobre la percepció del suport familiar als estudiants que ingressen a la universitat. (Vegeu gràfic 20 de l'annex 2)

Pel que fa al clima sòcio-cultural de la família, en el sentit que s'interessa per temes socials i culturals, hi ha una opinió significativament diferent entre l'alumnat de la Divisió I el de la Divisió V, sent el de la Divisió I els qui perceben que les seves famílies tenen una major implicació i interès per temes de caire sòcio-cultural i polític. (Vegeu gràfic 21 de l'annex 2)

L'alumnat femení opina en major grau que no pas el masculí que la seva família està interessada i compromesa en temes sòcio-culturals ($p=0,012$). (Vegeu gràfic 22 de l'annex 2)

El centre de procedència (públic/privat) no apareix com element diferenciador en el tema de l'interès sòcio-cultural de les famílies, així com tampoc s'observen diferències quan analitzem aquest tema entre la percepció que té l'alumnat d'excel·lència i la resta de l'alumnat. (Vegeu gràfics 23 i 24 de l'annex 2)

3.2. DESPRÉS DEL PRIMER ANY D'UNIVERSITAT

3.2.1. Representativitat de la mostra de seguiment

Com és sabut un dels problemes més grans en els estudis de seguiment és el referit a la mortalitat de la mostra, màxim quan la voluntarietat en la complimentació dels instruments de seguiment és total. En la taula següent s'ofereixen les dades per a poder contextualitzar les descobertes. Com pot observar-se, i a excepció dels estudiants a la Divisió I (mortalitat del 62,5%), la mostra de seguiment se situa entre el 54% (Divisió II) i 65% (Divisió IV) amb una mitjana del 55,5% per al total de la mostra.

En relació a la participació ponderada de les mostres de les dues cohorts per Divisions entre el moment inicial (M1) i el moment després del primer any (M2) hem de senyalar que en les Divisions III i V pràcticament no varia el seu percentatge de participació. En les Divisions I i IV es produeix un descens de nou punts (del 42% al 33%) de la cohort del 98 en el percentatge de participació del M1 al M2. En la Divisió II es donen nou punts de diferencial però a la inversa (41% en M2 davant el 32% del M1 que representava la mostra de la cohort 98 en el total de la mostra).

	Divisió I	Divisió II	Divisió III	Divisió IV	Divisió V	Total UB
n1	35 (33%)	63 (41,2)	67 (39,9%)	70 (33,7%)	40 (32,3%)	275 (36,2%)
n2	71 (67%)	90 (58,8%)	101 (60,1%)	138 (66,3%)	84 (67,7%)	484 (63,8%)
nT	106	153	168	208	124	759
n/N (%)	37,50%	54,10%	60,60%	65,20%	60,20%	55,50%

Taula XII

n1: nº d'estudiants que complimentaren el qüestionari de seguiment després del primer any d'universitat de la cohort 98. Entre parèntesi apareix el percentatge respecte al total de la mostra de seguiment (nT)

n2: nº d'estudiants que complimentaren el qüestionari de seguiment després del primer any d'universitat de la cohort 99.

nT: total d'estudiants que componen la mostra de seguiment

n/N (%): percentatge de representació de la mostra de seguiment en relació a la mostra inicial de 1.368 estudiants.

3.2.2. Anàlisi dels resultats de la transició

A partir de cinc criteris s'analitzen els resultats de la trajectòria de l'alumnat LOGSE en els seus estudis a la UB:

- La continuïtat/abandonament dels estudis
- Els resultats acadèmics obtinguts –taxa de rendiment-
- La identificació dels factors facilitadors o obstaculitzadors de la seva experiència universitària
- El nivell de satisfacció de la seva experiència a la UB
- Els canvis que han tingut lloc en algunes de les seves pràctiques de treball i estudi

A continuació s'exposen les principals dades que constitueixen els indicadors bàsics dels criteris assenyalats.

a. Continuitat/abandonament dels estudis

En aquest primer apartat analitzarem l'*ajustament* de la cohort del 98 com a conseqüència de la *suspensió dels estudis iniciats* que una part de l'alumnat realitza en el segon any del seu ingrés a la UB (les dades de la cohort 99 no estan disponibles encara pel fet de dependre de la tramitació que ha de realitzar el Servei de Gestió Acadèmica de la UB). Ara bé, les dades ofertes en la taula XIII i etiquetats com *abandonament* precisen d'algunes matitzacions:

* En primer lloc, la interpretació correcta de la dada és la de l'alumnat que *no es va matricular en la mateixa carrera en el curs següent al seu ingrés a la UB*. Una sèrie de situacions poden estar englobades sota aquesta categoria:

- a) Alumnat *expulsat* de la carrera iniciada en la UB com a conseqüència de l'aplicació de la normativa de permanència vigent.
- b) Alumnat que abandona els estudis iniciats i no n'enprèn d'altres aquell any a la UB ni en cap altra universitat (*abandonament d'estudis universitaris*). Aquesta situació l'hem de catalogar, inicialment, com a *suspensió transitoria*.
- c) Alumnat que canvia d'universitat però continua els estudis iniciats a la UB (*abandonament d'universitat*)
- d) Alumnat que canvia d'estudis i d'universitat (*abandonament de la carrera i universitat inicial*)

* Una segona consideració fa referència a les diferents *realitats* que engloben les situacions (b, c, d) en relació al seu desenvolupament durant el primer any, així com a les motivacions de cada estudiant per adoptar la decisió abans descrita.

* Finalment, l'anàlisi dels fenòmens d'abandonament universitari reclama un període de latència major a fi de poder descartar les suspensions temporals i poder confirmar la fortalesa dels *canvis de trajectòria*.

* La taula XIII presenta les dades d'*abandonament* tant pel total de la cohort que va iniciar els seus estudis a la UB en el mes de setembre de l'any 98 com per a la mostra del nostre estudi. Algunes diferències s'observen entre els dos conjunts, si bé les majors diferències apareixen per tipologia d'estudis. L'abandonament per a la totalitat de la cohort 98 de COU-LOGSE a la UB (9.290 estudiants) es va situar en el 15,5% amb un diferencial de dos punts a favor de LOGSE (TRALS 2001) però amb una variabilitat que anava del 5% en C. De la Salut a més del 22% en Humanitats i C. Experimentals.

Les diferències observades entre la Cohort UB i la nostra mostra podrien donar-se pel fet de la major predisposició de respondre al qüestionari inicial de l'alumnat *més disposat* pels estudis universitaris, si bé aquest supòsit no es compleix en algunes de les tipologies d'estudis en les quals no apareix cap diferència.

ABANDONAMENT Després del PRIMER any a la UB
Any d'ingrés: setembre 1998

	COHORT UB		MOSTRA UB	
	Matric.	Abandonament	Matric.	Abandonament
Divisió I	358	62 (17,3%)	118	20 (17%)
Divisió II	326	38 (11,7%)	97	9 (9,3%)
Divisió III	183	43 (23,5%)	109	18 (16,5%)
Divisió IV	219	13 (5,9%)	132	7 (5,3%)
Divisió V	136	11 (8,1%)	71	3% (4,2%)
TOTAL	1.222	167 (13,7%)	517	57 (11%)

Taula XIII

b. Rendiment acadèmic

El criteri de rendiment acadèmic

En termes generals, la nota mitjana de l'expedient acadèmic sol ser el criteri de rendiment emprat en aquest tipus d'estudis. Tot i així, aquest criteri pot presentar certes disfuncions en una anàlisi inicial com a conseqüència de la diferent tipologia de crèdits que conformen l'expedient actual, màxim quan, per exemple, s'estan encara defensant normatives universitàries sobre els crèdits de lliure configuració o elecció. En ocasions el fet d'utilitzar una mesura, teòricament *més precisa*, pot induir a conclusions sobreestimades pel pes que en ella poguessin prendre l'optativitat i la lliure elecció.

Un segon tipus de criteri és el que pren en consideració el *progrés* de l'alumne/a en termes dels crèdits superats, bé en valor absolut o en relació als crèdits matriculats. Aquest últim criteri pot entendre's com la *productivitat de l'estudiant* ja que pren en consideració la relació entre els objectius (volum de crèdits a superar) i els guanyats (crèdits superats). Per tant, si la taxa de crèdits matriculats presenta un patró de comportament semblant, almenys entre tipologia d'estudis, la *taxa de rendiment* (crèdits matriculats/crèdits superats) és un bon indicador o criteri de l'aprofitament en l'estudi. Aquest ha estat el criteri utilitzat. S'ofereixen dades de crèdits superats i de % d'èxit en cadascun dels tipus d'estudis considerats.

* L'anàlisi de la taula XIV posa de manifest que pel **primer any d'universitat**:

- a) No apareixen pràcticament diferències ni pel total de les mostres de les cohorts del 98 i del 99 (un crèdit i mig més superat per la del 98, que equival a un punt en la taxa de rendiment) ni per a cadascuna de les Divisions (la diferència major és de tres crèdits per a les Divisions II i V a favor de la mostra del 98)
- b) Llevat de la Divisió V, sí que apareixen majors diferències entre el total de la cohort del 99 i la mostra seguida d'aquesta mateixa cohort. Aquestes diferències es situen al voltant dels deu punts, excepte en la Divisió III que està entorn els quatre punts. Aquesta dada posa de manifest, una vegada més, que generalment l'alumnat que col·labora en aquest tipus de seguiment està més interessat i motivat (i amb millors resultats) que la població en general.

* Ara bé, l'anàlisi de les dades globals de les mostres del 98 i 99 (taula XIV) posa de manifest la significativa menor mesura de crèdits matriculats per l'alumnat de C. Experimentals i Matemàtiques en relació a la resta de tipologies d'estudis. Tal vegada siguin conscients de la pròpia dificultat dels estudis.

* *Un fet molt assumit: la variable dificultat dels estudis*

De les dades de les mostres del 98 i 99 després del primer any d'estudis a la UB (taula XIV), els estudiants de les Divisions II i III superen al voltant de la meitat dels crèdits matriculats (amb una mesura d'uns 35 crèdits superats) mentre que els de la Divisió I i IV sobrepassen el 70% (només el 62% pel total de la cohort del 99) amb una mesura d'entre 52 i 57 crèdits superats. Finalment en la Divisió V els crèdits superats (més de 60) representen el 90% dels crèdits matriculats.

RESULTATS ACADÈMICS Després del PRIMER any a la UB
Any d'ingrés: Setembre 1998 i 1999

TIPUS D'ESTUDIS	MOSTRA 98			MOSTRA 99			
	N	Crèd. Super.	TAXA RDT.	N	Crèd. Super.	TAXA RDT.	(*)
DIVISIÓ I	118	57'8	73'1%	127	55'1	73'5%	(62'1%)
DIVISIÓ II	87	37'3	57'6%	159	34'2	54'4%	(45'7%)
DIVISIÓ III	109	33'4	52'3%	145	35'1	54'5%	(50'8%)
DIVISIÓ IV	132	50'4	73'7%	175	51'8	74'7%	(62'8%)
DIVISIÓ V	71	64.-	91'5%	118	60'8	86.-%	(83'4%)
TOTAL	517	48'2	68'6%	724	46'7	67'9%	(59'1%)

Taula XIV

(*) Taxa de rendiment del total de la cohort (N=2.007) que va començar els seus estudis a la UB en el mes de setembre del 1999

El gènere com a factor diferencial de rendiment

Un tema de relatiu interès és examinar possibles diferències de rendiment universitari entre nois i noies en els diferents tipus d'estudis. Les dades ofertes en la taula XV posen de manifest que al final del primer any d'universitat no apareixen concloents diferències de rendiment atenent el gènere. Així:

* En les Divisions I i V en les dues mostres apareixen resultats molt semblants per a nois i noies, si bé per al conjunt de l'alumnat el número absolut de crèdits superats és superior en la V que en la I.

* En les Divisions II i III el resultat favorable a les noies en la mostra del 98 s'inverteix en la del 99. En ambdós tipus d'estudis i per a nois i noies sí que apareix una notable diferència (en contra) amb la resta de Divisions en relació al número absolut de crèdits superats.

* El comportament en la Divisió IV és favorable a les noies en la mostra del 98 però apareix igualat en la del 99. En relació al número de crèdits superats, els seus valors es situen immediatament després dels de la Divisió I. Com era d'esperar s'obté la mateixa gradació ja comentada en relació a la dificultat dels estudis.

* Es constata novament la diferència de resultats de la mostra del 99 en relació a la totalitat de la mateixa cohort.

GÈNERE I RENDIMENT Després del PRIMER any a la UB

Any d'ingrés: Setembre 1998 i 1999

TIPUS D'ESTUDIS	MOSTRA 98			MOSTRA 99			(*)
	N	Crèd. Super.	TAXA RDT.	N	Crèd. Super.	TAXA RDT.	
DIVISIÓ I							
Nois	43	57'3	72'9%	34	56'9	76.-%°	58'4
Noies	74	57'7	73.- %	90	54'7	73'1%	64'1
DIVISIÓ II							
Nois	38	39'9	59'4%	58	31'2	49'4%	41'7
Noies	49	35'2	56'3%	101	35'8	57'1%	48'3
DIVISIÓ III							
Nois	45	28'5	45'2%	54	37'2	57'3%	47'8
Noies	64	37.-	57'6%	90	33'9	52'9%	53.-
DIVISIÓ IV							
Nois	19	43'9	64'3%	34	52'6	75'8%	62'6
Noies	113	51'5	75'3%	137	52'2	75'2%	64'1
DIVISIÓ V							
Nois	15	63'1	87.-%	12	60'9	86.-%	81'4
Noies	56	64'2	92'7%	105	59'6	85'5%	83'7
TOTAL NOIS	161	44'1	62'2%	192	43'2	63'5%	52'9
TOTAL NOIES	356	50.-	71'9%	513°	48'1	69'7	62.-

Taula XIV

(*) Taxa de rendiment ?????

L'opció d'entrada a la carrera i els resultats acadèmics

El mite o creença que bona part dels estudiants no obtenen plaça a la carrera marcada com a primera preferència sembla no confirmar-se a la llum dels resultats de l'anàlisi de les mostres del 98 i 99. Un 84% d'ambdues mostres són de primera opció. Per al total de les dues cohorts de la UB els percentatges van ser del 89,2% per a la cohort del 98 i del 86,6% per a la cohort del 99. Per tant, la representativitat de la mostra s'evidencia una vegada més.

Si atenem a les tipologies d'estudis, caldrà tenir en compte l'escàs número de casos en les dues categories diferents de la de 1a opció. En tot cas, i per a les dues mostres, pot observar-se:

*Per a la totalitat de les dues mostres, les tres categories d'opció considerades mostren uns resultats de progressiva millora segons l'opció (amb un diferencial entre quatre i vuit punts segons mostra i categoria d'opció). En canvi, l'esmentada situació global amaga situacions molt diferents segons els diferents tipus d'estudis.

* Les majors diferències les trobem en Humanitats i C. Experimentals i Matemàtiques (Divisions I i III), on el grup de 1a opció obté millors resultats que el d'altres opcions (no apareix així en la resta d'opcions de la Divisió I degut, segurament, a l'heterogeneïtat dels esmentats grups en relació a altres característiques). Les dades són més consistents per a la totalitat de la cohort 99.

* De curiosos podrien qualificar-se els resultats de la Divisió V, doncs més enllà de l'asimetria en el número per opció, podria hipotetitzar-se que l'escassa dificultat dels estudis no permet diferenciar per opció.

OPCIÓ I RENDIMENT Després del PRIMER any a la UB

Any d'ingrés: Setembre 1998 i 1999

TIPUS D'ESTUDIS	MOSTRA 98		MOSTRA 99		COHORT 99
	N	% Crèd, Super.	N	% Crèd, Super.	% Crèd, Super.
DIVISIÓ I					
1ª opció	76	73'4 (58'5)*	89	76'5 (56'5)*	64'1
2ª-3ª opció	14	67'1 (45'2)	5	51'1 (36.-)	44'1
Resta opcions	10	70'7 (54'5)	14	78'3 (63.-)	46'7
DIVISIÓ II					
1ª opció	60	72'2 (56'2)	121	55'6 (34'7)	46'1
2ª-3ª opció	8	45'9 (30'6)	7	61'7 (40'7)	48'6
Resta opcions	11	52'5 (36'8)	11	46.- (28'5)	34'9
DIVISIÓ III					
1ª opció	91	56'8 (36'5)	114	56'9 (36'5)	54.-
2ª -3ª opció	7	32'3 (21'4)	6	36'3 (26'1)	37'5
Resta opcions	8	13'2 (6'9)	15	35'6 (22.-)	24'6
DIVISIÓ IV					
1ª opció	116	74.- (50'3)	144	76.- (52'5)	63'7
2ª-3ª opció	5	71.- (51'4)	9	50'5 (37'5)	57'5
Resta opcions	5	67'6 (45'9)	6	53'8 (38'7)	50'1
DIVISIÓ V					
1ª opció	58	73'6 (50'2)	69	87'8 (62.-)	84'2
2ª-3ª opció	7	92'1 (65'1)	16	89'4 (63'2)	86'2
Resta opcions	4	87'1 (61'1)	15	65'4 (47'7)	70'4
.....					
Total 1ª opció	401	70'8 (49'2)	537	69.- (47.-)	60'5
Total 2ª-3ª opció	42	63'3 (43'5)	43	64'9 (45'8)	52'9
Total resta opcions	38	54'6 (38'9)	61	56'6 (40'7)	45'2

Taula XV. ( )* El valor absolut de la mitjana de crèdits superats

Nota d'accés i resultats acadèmics

Sens dubte, la nota d'accés a la universitat és considerada com la variable de major incidència en els resultats acadèmics, almenys en els primers anys d'universitat. Tot i el debat al voltant dels components i manera d'obtenció d'aquesta qualificació, la nota d'accés constitueix l'indicador bàsic del rendiment previ a la universitat i en tots els casos de transicions acadèmiques, el rendiment de l'etapa anterior és el major predictor del rendiment en la nova etapa educativa.

L'anàlisi de la taula XVI es conclouent:

* Per al total de la cohort del 99 –primer any- i entre intervals de nota d'accés, es donava un diferencial aproximat de 15 punts del percentatge de crèdits superats; és a dir, *l'increment de rendiment per interval* és aproximadament del 33% entre els intervals inferior i mig i del 25% entre mig i el superior. Aquests valors es mantenen en general en cadascuna de les mostres del 98 i 99.

* Si atenem als diferents estudis les diferències més destacades les tenim a les Divisions II i III, tant pel que fa referència a la diferència entre l'interval 7-10 i el següent (6-7), com entre aquest últim i el de 5-6. Les diferències són tan notables que, per exemple, en Ciències Experimentals i Matemàtiques mentre que un estudiant amb nota superior a 7 pot trigar sis anys a concloure els seus estudis (suposant un ritmen anual igual al seguit en el seu primer any, cosa que sabem que no succeeix, ja que s'incrementa el rendiment després del primer curs), un estudiant amb nota de sis o inferior tardaria trenta anys! (el sistema l'expulsaria o ell voluntàriament abandonaria).

* En línia amb la gradació en dificultat dels diferents tipus d'estudis comentada amb anterioritat, l'efecte de la nota d'accés presenta també una certa gradació. En un extrem tenim que és en els estudis de Ciències Experimentals i Matemàtiques on més influeix i és en els de C. De la Salut (escàs número en l'interval 5-6) i C. De l'Educació on menor diferència trobem. A continuació, i tant en el primer com en el segon any, tenim els estudis d'Humanitats seguits dels de C. Socials.

* A la llum de les dades analitzades, tant en l'apartat de l'opció d'entrada com en aquest de la nota d'accés, la polèmica de si el criteri bàsic d'accés ha de ser l'opció de preferència d'estudis o la nota, sembla decantar-se, en relació als posteriors resultats acadèmics, a favor de la nota. Aquesta apareix com a millor predictor.

NOTA D'ACCÉS I RESULTATS ACADÈMICS

Després del PRIMER any a la UB

Any d'ingrés: Setembre 1998 i 1999

TIPUS D'ESTUDIS	MOSTRA 98		MOSTRA 99		COHORT 99
	N	% Crèd, Super.	N	% Crèd, Super.	% Crèd, Super.
DIVISIÓ I					
7 - 10	9	94'1 (75.-)*	37	92'5 (69'2)	80'8
6 - 7	48	74'7 (58'8)	44	68'5 (49'8)	66'2
5 - 6	58	67'9 (53'5)	43	63'2 (48'9)	47'2
DIVISIÓ II					
7 - 10	19	77'8 (50'4)	37	81'5 (53'3)	68'9
6 - 7	46	59'8 (39'1)	69	53'9 (33'6)	45'3
5 - 6	20	30'3 (18'7)	53	35'7 (21'3)	37'3
DIVISIÓ III.					
7 - 10	57	67'8 (44'3)	77	68'5 (44'5)	71.-
6 - 7	39	43'2 (26'6)	51	43.- (26'9)	40'2
5 - 6	13	11'5 (5'7)	14	13'8 (9'8)	11'9
DIVISIÓ IV					
7 - 10	71	86'6 (59'1)	110	83'6 (58.-)	71'9
6 - 7	59	60'8 (41'6)	53	57'8 (40'4)	52'9
5 - 6	--	-----	3	71'8 (44'2)	55'6
DIVISIÓ V					
7 - 10	9	97'9 (67'5)	29	94'4 (66'1)	93'3
6 - 7	42	90'7 (63'1)	64	86'8 (61'3)	82'5
5 - 6	18	89'3 (63'3)	19	76'2 (56.-)	74'1
.....					
Total 7 - 10	165	80'2 (54'4)	290	81'6 (56'1)	75'5
Total 6 - 7	234	66'1 (46'2)	277	62'5 (42'5)	58'1
Total 5 - 6	109	57'8 (43'1)	132	49'1 (34'7)	43'9

Taula XVI

( )* El valor absolut de la mitjana de crèdits superats

Comentari final d'aquest apartat

Arribem a unes conclusions que ja anunciàvem a l'inici. En tot el procés d'anàlisi dels resultats és precís no oblidar els punts de partida. Per una banda, el criteri de rendiment que hem utilitzat (% de crèdits superats en relació als matriculats). Tal vegada si prenguéssim el criteri de la nota mitjana de l'expedient acadèmic els resultats diferirien. El tema queda pendent per a posteriors anàlisis. L'altra qüestió és el tamany de les diferents submostres quan s'intenten identificar prototips de grups-subjectes. Aquest fet fa que els possibles contrastos estadístics quedin sesgats per la gran asimetria en el volum d'estudiants en les diferents categoritzacions realitzades.

Per altra banda, és necessari fer una crida de prudència a conclusions precipitades surgides d'anàlisis encara parcials i centrades, com és aquesta, en indicadors molt globals. L'estructura curricular del batxillerat LOGSE exigirà anàlisis que prenguin en consideració l'*adequació de la trajectòria* de l'alumnat a l'accedir a uns determinats estudis. Així, el fet d'haver cursat determinades matèries (com ara crèdits optatius) podria tenir molta major incidència en els resultats universitaris inicials que una diferència poc notable en la nota d'accés. En aquest sentit, la tasca orientadora en l'elecció curricular, a la llum de les exigències mínimes del primer any en determinats estudis, tal vegada aparegui com una premissa d'interès.

c. La identificació dels factors facilitadors o obstaculitzadors de la seva experiència universitària

Anàlisi derivada d'aquells elements o factors capaços d'afectar de forma positiva o negativa la trajectòria del primer any universitari, en el que denominem moment II –en acabar el primer any-, i a través d'una escala de diferencial semàntic. (Vegeu qüestionari de seguiment del primer any a la universitat)

L'agrupació dels 11 ítems del diferencial semàntic en factors s'ha realitzat a partir de l'anàlisi factorial. Aquesta tècnica multivariant permet identificar amb un menor nombre de factors un conjunt de variables.

El mètode de components principals ha estat el procediment utilitzat per fer l'extracció dels factors i la rotació s'ha fet mitjançant el procediment varimax per tal de facilitar la interpretació.

Prèviament s'ha tingut en compte l'acompliment de les condicions que aconsellen l'aplicació de l'esmentada tècnica.

- S'observa en la matriu de correlacions, ítems altament correlacionats.
- El determinant de la matriu de correlacions és baix el que significa que hi ha ítems amb intercorrelacions altes. $D= 0'09716$
- El test d'esfericitat de Bartlett $X^2= 1682,118$ $p=0,000$
- Índex KMO= $0'819$ (coeficient considerat bo per l'aplicació de l'anàlisi factorial.)

Agrupació dels factors. Tal com s'aprecia en la taula XIII s'han trobat tres factors: el *personal*, el *contextual* i el de *factors contingents* de l'anàlisi dels 11 ítems que en major o menor intensitat poden descriure la percepció, per part dels estudiants, d'una influència positiva o negativa en la trajectòria durant el primer any universitari.

	COHORTS 98-99/ 99-00 *		
	FACTOR 1	FACTOR 2	FACTOR 3
Organització del temps d'estudi	0.792		
Hàbits d'estudi	0.777		
Exigència d'estudis	0.634		
Organització dels estudis	0.549		
Continguts d'assignatures		0.830	
Interessos i preferències		0.806	
Desenvolupament docència		0.587	
Relacions Socials		0.480	
Economia			0.814
Suport personal			0.602
Esdeveniments			0.525
VARIANÇA EXPLICADA X FACTOR	32,12%	10,85%	9,94%
VARIANÇA EXPLICADA TOTAL	52'92%		

Taula XIII

* n= 727 Subjectes vàlids

Els factors estan ordenats en funció a la proporció d'explicació .

En cada factor s'observen el pes o saturació elevada de cada ítem.

- a) El component personal fa referència a les capacitats personals (competències i habilitats) per afrontar els estudis.

[La percepció personal de la influència de: El nivell d'exigència dels estudis, els hàbits i les formes d'estudiar que es tenen, la manera d'organitzar el temps i la dedicació als estudis, i la pròpia organització –estructural- dels estudis]

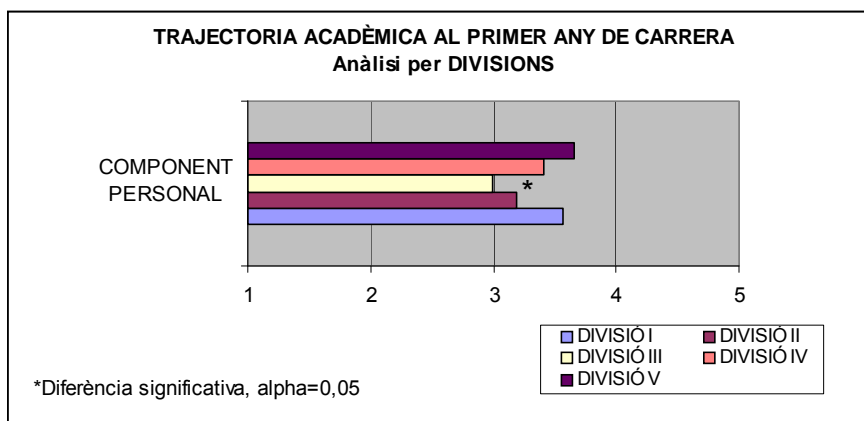
- b) El component contextual que fa referència a la influència de variables de tipus contextual dels propis estudis.

[La percepció de la influència de: La motivació per la carrera, les relacions amb els companys d'estudis, els continguts de les assignatures, el desenvolupament de la docència]

- c) El component de factors externs a la persona i als estudis, però que poden tenir capacitat d'influència en la trajectòria.

[La percepció de la influència de: Esdeveniments personals o familiars, els inconvenients econòmics, els suports persona i material]

Dels tres components el component personal és l'únic que manifesta una diferència significativa quan analitzem el seu efecte entre els estudiants de les diferents Divisions. De tal manera que els estudiants de la Divisió I tenen una millor percepció de la trajectòria durant el primer any universitari que no pas els de la Divisió II ($p=0.017$) ni III ($p=.000$). Els estudiants de la Divisió IV millor que no pas els de la III ($p=.000$), i els de la Divisió V millor que els de la II ($p=.000$). Els estudiants de la Divisió III són els que senten majors dificultats de tipus personal en la seva trajectòria durant el primer any universitari, al contrari que els estudiants de les divisions I i V.

Respecte el component contextual no s'aprecia cap diferència significativa entre els estudiants de les diferents Divisions. Així com tampoc en el component de factors externs.

Quan s'analitzen les diferències a partir del gènere s'observa que en els factors de tipus contextual l'alumnat femení valora més el seu efecte sobre la influència en la trajectòria durant el primer any d'universitat ($p=0.004$).

L'anàlisi efectuada a partir del tipus de centre de secundària (públic o privat) no mostra cap diferència en els tres components analitzats.

Quan s'analitzen els tres factors identificats (personal, contextual i extern) amb la taxa de rendiment de l'alumnat de la mostra, es constata una correlació significativa del rendiment acadèmic amb els tres factors.

Amb el factor personal la correlació és significativa (0,56 amb $p=0,000$), el factor contextual la correlació és (0,39 amb $p=0,000$) i el factor externa la correlació és (0,21 amb $p=0,000$).

d. Nivell de satisfacció de la seva experiència a la UB

Es proposem verificar si l'estudiant, en el seu primer any universitari, ha experimentat canvis en *la gestió del temps* i *la preparació de les assignatures*, quins han estat (si s'escau) i la valoració que en fa d'aquests, en relació a la seva gestió i preparació en el batxillerat. També hem considerat important que l'estudiant manifestés *el temps d'assistència a classe* i que valorés el grau de *preparació prèvia i recursos del batxillerat* com a variables que considerem que són representatives del procés de transició del batxillerat al primer any d'universitat.

Com a criteri general l'alumnat valora molt positivament (bastant - molt) que l'experiència del primer any ha contribuït a millorar: la *capacitat de reflexió i anàlisi crítica* (75,4%); les *habilitats d'estudi* (69,6%) i la *capacitat de relació amb els altres* (67,2%). En canvi, l'aportació ha estat molt baixa a l'hora d'afrontar els *problemes de la vida quotidiana* (54%) i el desenvolupament de la seva *autoestima i confiança personal* (50,6%).

Si efectuem l'estudi per Divisions, s'aprecien lleugeres diferències. Per exemple, la Divisió V incorpora com a una contribució positiva el *desenvolupament de la seva autoestima i confiança personal*, mentre que la Divisió IV valora *l'afrontar i resoldre problemes de la vida quotidiana*.

e. Els canvis que han tingut lloc en algunes de les seves pràctiques de treball i estudi

Gestió i valoració del temps

Els estudiants manifesten que en relació a la *gestió del temps* s'han produït canvis (dediquen més temps) en els *desplaçaments* i en l'*estudi personal* (80,8% i 62,8%, respectivament). La valoració que en fan és negativa (*desplaçaments*) i positiva (*estudi personal*). L'anàlisi per Divisions confirma aquests mateixos resultats.

En relació a les variables que experimenten una dedicació de temps similar respecte a la dedicada en l'últim any de batxillerat (*voluntariat, treball, relacions socials*) presenten valoracions positives en totes les Divisions.

L'estudiant dedica menys temps que en el batxillerat al *descans i esbarjo, activitats esportives* i *estudis complementàries* segons s'aprecia en totes les Divisions (50,5%, 43,1% i 41,8%, respectivament). La seva valoració és positiva a excepció de la Divisió IV (44,7%), l'alumnat de la qual valora negativament el poc temps dedicat al *descans i esbarjo*.

Com s'ha pogut veure en l'estudi factorial (vegeu taula ?????) on es pot apreciar una dificultat per part de l'estudiant en la gestió del seu temps i, juntament amb els canvis i valoracions que hem vist que aquest ha realitzat en

aquesta (respecte el batxillerat) ens fa pensar que l'estudiant té una preocupació per fer una bona gestió del temps per entendre que aquesta és facilitadora d'una bona dedicació a l'estudi.

Temps d'assistència a classe

Més del 80% de l'alumnat afirma que assisteix a més del 80% de les classes. En el cas de la Divisió IV augmenta al 91,3% mentre que en la Divisió II es redueix al 68,6%.

Preparació prèvia i recursos del batxillerat

Un 57% valora positivament la preparació prèvia. Aquest percentatge disminueix al 51,3% quan es valoren els recursos del batxillerat (bibliogràfics, informàtics, ...). Únicament en la Divisió III aquestes variables es valoren negativament (57,2% i 51%, respectivament).

Preparació de les assignatures

Entre un 74 i un 84% (segons variable) dels estudiants afirmen que preparen les seves assignatures de manera satisfactòria pel que fa referència a: *organització del material d'estudi, ús de recursos, la preparació de treballs i exàmens i l'actitud a l'aula*. En termes generals es manifesta haver-se produït canvis significatius en la manera d'abordar la preparació de les assignatures en relació al batxillerat (entre el 63 i el 75% segons variable). L'actitud a l'aula és la variable que menys canvi ha patit.

En relació a l'estudi per Divisions no s'aprecien diferències notables.

4. CONCLUSIONS I PROSPECTIVA

A continuació presentem els principals indicadors de resultats que permeten descriure la situació de l'alumnat de LOGSE en la seva transició del Batxillerat a la Universitat.

Elecció dels estudis universitaris

➤ **Qualitat en l'elecció dels estudis universitaris**

L'alumnat mostra un alt nivell de satisfacció **amb els estudis matriculats**. El 84% de l'alumnat s'ha matriculat en la primera opció de la seva elecció. No s'aprecien diferències notables entre Divisions. El *grau de coneixement de la carrera* és variable segons els estudis.

➤ **Influències en l'elecció dels estudis i universitat**

La *influència externa, els factors externs a la professió, l'adequació personal als estudis i els elements estructurals de la formació* influeixen en l'**elecció dels estudis**. La *influència externa i els factors externs a la professió*, són identificats pels que han escollit estudis de la Divisió de Ciències Jurídiques, Econòmiques i Socials. De la mateixa manera, en relació a *l'adequació personal als estudis*, destaquen els alumnes de les Divisions de Ciències de l'Educació i Ciències Humanes. Finalment, l'alumnat de Ciències de l'Educació valora més positivament *l'estructura de la formació*.

En relació a la **elecció d'universitat**, les *recomanacions externes* és la variable més valorada per l'alumnat de la Divisió de Ciències Experimentals i Matemàtiques. Per a l'alumnat de la Divisió de Ciències de la Salut és la *confiança en la institució*. Finalment, en el cas de la variable *Proximitat geogràfica*, l'alumnat que més l'ha valorada prové de la Divisió de Ciències Jurídiques, Econòmiques i Socials.

Percepcions/creences sobre els estudis universitaris i el procés d'elecció

➤ **Objectius de l'alumnat en els seus estudis**

L'alumnat de Ciències Jurídiques, Econòmiques i Socials valoren més els *objectius acadèmics i professionals* i, en canvi, l'alumnat de Ciències de l'Educació valora més els *objectius personals*.

➤ **Creences sobre la universitat**

Els resultats ens venen a dir que les variables *creences sobre l'èxit dels estudis*, així com en el *contravalor*, no són considerades com a rellevants en

l'elecció d'estudis, en les diferents Divisions. En canvi, la variable *prestigi dels estudis* manifesta una consideració moderada. No s'aprecien diferències entre Divisions, només senyalar que aquesta variable té un major pes en la Divisió II.

Preparació i planificació per a la carrera

➤ ***Qualitat de l'experiència educativa prèvia a l'accés a la universitat (secundària)***

Destacar el major grau de satisfacció prèvia i amb el professorat de secundària dels estudiants de la Divisió IV. Pel contrari el menor grau de satisfacció (amb el professorat i amb l'oferta de crèdits complementaris a secundària) rau entre els estudiants de les divisions I i V.

L'alumnat procedent de centres privats mostra una major satisfacció que no pas el procedent de centres públics pel que fa a la *formació* i a l'*oferta rebuda*.

De la *qualitat de l'experiència educativa prèvia* en conjunt, observem una major valoració per part de l'alumnat de la Divisió IV, seguit per l'alumnat de les Divisions III i I. Els estudiants de les Divisions II i V són els que pitjor valoren la *qualitat de l'experiència educativa prèvia* a l'ingrés a la universitat

➤ ***Percepció del grau de preparació per afrontar els estudis universitaris***

No s'observen diferències significatives entre l'alumnat de les divisions I, II, III i IV. L'alumnat de la Divisió V és el que es creu menys preparat, quan el comparem amb l'alumnat de les Divisions III i IV

L'alumnat femení i el masculí se sent igualment de preparat; i al comparar l'alumnat segons el tipus de centre de procedència (públic/privat laic o religiós) els resultats obtinguts tampoc indiquen diferències significatives.

L'alumnat que en l'estudi l'hem definit com d'excel·lència (nota de batxillerat superior o igual a 7 i primera opció d'accés) percep un grau de preparació més alt que no pas la resta d'alumnat

➤ ***Necessitat d'ajuda per afrontar els estudis universitaris***

Curiosament, l'alumnat de la Divisió III és el que manifesta una necessitat més gran d'ajuda en aquest àmbit (habilitats tecnològiques), possiblement per una major consciència de la utilitat que aquestes habilitats tenen per als seus estudis. En quan l'àmbit científic l'alumnat de la Divisió I es diferencia de la resta de Divisions en quan a la percepció d'ajut en aquesta àrea, en el sentit de tenir molta menys necessitat d'ajut per afrontar els seus estudis universitaris.

En quan la variable gènere, l'alumnat femení expressa la necessitat de més ajut en l'àrea tecnològica que no pas l'alumnat masculí.

➤ **Percepció del suport familiar**

En relació a la percepció del suport afectiu/emocional que reben de la família, val a dir que l'alumnat de la Divisió IV té una percepció més alta del suport que pot rebre de la seva família en comparació amb l'alumnat de la Divisió I i el de la Divisió II.

En relació al gènere, l'alumnat femení té una millor percepció del suport que pot rebre de la seva família i l'alumnat dels centres privats tenen una percepció més positiva. L'alumnat femení opina en major grau que no pas el masculí que la seva família està interessada i compromesa en temes socio-culturals.

Situació acadèmica després del primer any a la universitat

Tasa de abandono

Per a la totalitat de la mostra del 98 (després de dos anys a la universitat) la taxa d'abandonament es va situar en el 11%, amb una variabilitat que va del 5% en C. De la salut i C. De l'Educació, al 17% en Humanitats i C. Experimentals i Matemàtiques. L'abandonament per a la totalitat de la cohort 98 de COU-LOGSE a la UB (9.290 estudiants) es va situar en el 15,5% amb un diferencial de dos punts a favor de LOGSE, però amb una variabilitat que va del 5% en C. De la Salut a més del 22% en Humanitats i C. Experimentals i Matemàtiques.

El rendiment acadèmic

Després del primer any d'estudis a la UB, aproximadament es superen dos terços dels crèdits matriculats (suposa una mitjana al voltant dels 47-48 crèdits). Els estudiants de les Divisions II i III superen al voltant de la meitat dels crèdits matriculats (amb una mitjana d'uns 35 crèdits superats) mentre que els de la Divisió V estan al voltant del 90% amb una mitjana de crèdits superats superior a 60. No semblen concludents diferències de rendiment atenent al gènere.

L'opció d'entrada en els estudis és un factor diferenciador del rendiment. Els resultats milloren segons l'opció (amb un diferencial entre quatre i vuit punts segons mostra i categoria d'opció). En canvi, aquesta situació global amaga situacions molt diferents segons els diferents tipus d'estudis: les majors diferències les trobem a Humanitats i C. Experimentals i Matemàtiques. En C.

de l'Educació, tal vegada l'escassa dificultat dels estudis fa que apareguin diferències d'interès.

La nota d'accés als estudis apareix com el factor de major diferenciació del rendiment. Es dona un diferencial aproximat de 15 punts del percentatge de crèdits superats entre cadascun dels intervals de nota considerats, és a dir, l'increment de rendiment per interval es aproximadament del 33% entre els intervals inferior i mig i del 25% entre el mig i el superior.

Si atenem als diferents estudis, les diferències més destacades les tenim a les Divisions II i III, tant pel que fa referència a la diferència entre l'interval 7-10 i el següent (6-7) com entre aquest últim i el de 5-6. Pel contrari, en C. de la Salut (escàs número en l'interval 5-6) i C. de l'Educació és on menor diferència trobem.

Valoració de l'experiència del 1r any universitari i canvis significatius

Els estudiants de la Divisió III són els que senten majors dificultats de tipus personal en la seva trajectòria durant el primer any universitari, al contrari que els estudiants de les divisions I i V

.Quan s'analitzen els tres factors identificats (personal, contextual i extern) amb la taxa de rendiment de l'alumnat de la mostra, es constata una correlació significativa del rendiment acadèmic amb els tres factors.

Com a criteri general l'alumnat valora **molt positivament** (bastant - molt) que l'experiència del primer any ha contribuït a millorar: la *capacitat de reflexió i anàlisi crítica* (75,4%); les *habilitats d'estudi* (69,6%) i la *capacitat de relació amb els altres* (67,2%). En canvi, l'aportació ha estat **molt baixa** a l'hora d'afrontar els *problemes de la vida quotidiana* (54%) i el desenvolupament de la seva *autoestima i confiança personal* (50,6%).

Si efectuem l'estudi per Divisions, s'aprecien lleugeres diferències. Per exemple, la Divisió V incorpora com a una contribució positiva el *desenvolupament de la seva autoestima i confiança personal*, mentre que la Divisió IV valora *l'afrontar i resoldre problemes de la vida quotidiana*.

Canvis significatius

Els estudiants manifesten que en relació a la *gestió del temps* s'han produït canvis (dediquen més temps) en els *desplaçaments* i en l'*estudi personal* (80,8% i 62,8%, respectivament). La valoració que en fan és negativa (*desplaçaments*) i positiva (*estudi personal*). L'anàlisi per Divisions confirma aquests mateixos resultats.

L'estudiants dedica menys temps que en el batxillerat al *descans i esbarjo*, *activitats esportives* i *estudis complementàries* segons s'aprecia en totes les Divisions (50,5%, 43,1% i 41,8%, respectivament). La seva valoració no es negativa, a excepció de la Divisió IV (44,7%), l'alumnat de la qual valora negativament el poc temps dedicat al *descans i esbarjo*.

En relació al temps *d'assistència a classe*, més del 80% de l'alumnat afirma que assisteix a més del 80% de les classes.

La preparació de les assignatures

Entre un 74 i un 84% (segons variable) dels estudiants afirmen que preparen les seves assignatures de manera satisfactòria pel que fa referència a: *organització del material d'estudi*, *ús de recursos*, *la preparació de treballs i exàmens* i *l'actitud a l'aula*. En termes generals es manifesta haver-se produït canvis significatius en la manera d'abordar la preparació de les assignatures en relació al batxillerat (entre el 63 i el 75% segons variable). L'actitud a l'aula és la variable que menys canvi ha patit. En relació a l'estudi per Divisions no s'aprecien diferències notables.

Valoració de la preparació prèvia i recursos del batxillerat

Un 57% valora positivament la preparació prèvia. Aquest percentatge disminueix al 51,3% quan es valoren els recursos del batxillerat (bibliogràfics, informàtics, ...). Únicament en la Divisió III aquestes variables es valoren negativament (57,2% i 51%, respectivament).

Un apunt final

En aquest informe s'ha exposat el *primer nivell d'anàlisi de resultats*, que abarca els moments I i II de la investigació. Com s'ha senyalat en l'apartat metodològic, la culminació del treball de camp del moment III (seguiment després del segon any d'universitat), previst pel final del 2001, permetrà abordar, per a la totalitat de les mostres del 98 i 99, una anàlisi més complexa, no només dels nivells bàsics d'associació entre variables de diferents moments sinó la possibilitat d'establir les propostes més idònies, des de la perspectiva longitudinal i predictiva, del *set* de variables de major poder explicatiu en relació a les diferents situacions finals del procés de transició a la universitat.

En tot el procés d'anàlisi dels resultats és precís no oblidar els punts de partida. Per una part, el criteri de rendiment que hem utilitzat (% de crèdits superat en relació als matriculats). Tal vegada si prenem el criteri de la nota mitjana de l'expedient acadèmic els resultats diferirien. El tema queda pendent per a posteriors anàlisis. L'altra qüestió és el tamany de les diferents submostres quan s'intenten identificar prototips de grups-subjectes. Aquest fet fa que els possibles contrastos estadístics quedin sesgats per la gran

asimetria en el volum d'estudiants en les diferents categoritzacions realitzades.

Per altra banda, és necessari fer una crida de prudència a conclusions precipitades surgides d'anàlisis encara parcials i centrades, com és aquesta, en indicadors molt globals. L'estructura curricular del batxillerat LOGSE exigirà anàlisis que prenguin en consideració l'*adequació de la trajectòria* de l'alumnat a l'accedir a uns determinats estudis. Així, el fet d'haver cursat determinades matèries (com ara crèdits optatius) podria tenir molta major incidència en els resultats universitaris inicials que una diferència poc notable en la nota d'accés. En aquest sentit, la tasca orientadora en l'elecció curricular, a la llum de les exigències mínimes del primer any en determinats estudis, tal vegada aparegui com una premissa d'interès.